

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРИМЕРИ ЗА ИНВЕСТИРАНЕ В УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ	3
ЧАСТНИ СОЦИАЛНИ ИНВЕСТИЦИИ И ФИЛАНТРОПИЯ В ПОДКРЕПА НА ОБРАЗОВАНИЕТО	3
МЕРКИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ В РЕГИОН ААХЕН, ГЕРМАНИЯ	9
НОВ ПОДХОД ЗА ИНВЕСТИРАНЕ В ДОПЪЛНИТЕЛНИТЕ УЧИЛИЩА В ЛОНДОН	15
УЧАСТИЕ НА РОДИТЕЛИ В УЧИЛИЩНИЯ ЖИВОТ И КРЪГЛА МАСА ЗА ПАРТНЬОРСТВО В ОБРАЗОВАНИЕТО В КАНАДСКАТА ПРОВИНЦИЯ ОНТАРИО	20
ИНВЕСТИРАНЕ В ОБРАЗОВАНИЕ ЗА ФИНАНСОВО ОГРАМОТЯВАНЕ НА УЧЕНИЦИТЕ В ОНТАРИО	25
СЪЗДАВАНЕ НА РАБОТНИ МЕСТА ЧРЕЗ ИНВЕСТИРАНЕ В УЧИЛИЩАТА В САЩ	32
ПРЕДСТАВЯМЕ ВИ	38
АВСТРИЙСКИ УЧИЛИЩА ЮНЕСКО	38

Бюлетинът INFOсвят
се изготвя по материали от реномирани
чуждестранни източници.

Редакционен съвет:
Ваня Грашкина, Валентина Славчева
Яна Панова, Мария Стоянова

Отговорен редактор:
Мария Стоянова
Нели Колева

Адрес: бул. "Д-р Г. М. Димитров" № 52 А
1125 София
тел.: 817 38 60
e-mail: requests@nacid.bg

ISSN 1312-473

ПРИМЕРИ ЗА ИНВЕСТИРАНЕ В УЧИЛИЩНО ОБРАЗОВАНИЕ

ЧАСТНИ СОЦИАЛНИ ИНВЕСТИЦИИ И ФИЛАНТРОПИЯ В ПОДКРЕПА НА ОБРАЗОВАНИЕТО

В рамките на инициативата на ЮНЕСКО „Образование за всички“ през 2012 г. е публикувано проучване, в което се посочват възможностите за намиране на допълнителни ресурси, подпомагащи образованието. Включени са примери за частна благотворителност и социални инвестиции в подкрепа на образованието в развиващите се страни. Използваните в проучването понятия „филантропия“ и „социални инвестиции“ отразяват основните мотивации на над 150 частни участници в благотворителните дейности на инициативата.

1. Образователни програми, подпомагани от частни участници чрез социални инвестиции и филантропия

Видове частни участници, подпомагащи образованието

Участващите в благотворителни дейности и социални инвестиции от частния сектор са групирани според следните параметри:

- Частни компании – включени са първите сто компании, генериращи най-големи приходи в света, и около 50 други компании, използвани като източник на информация в предходните проучвания по темата.
- Фондации – включени са известни със своята благотворителна дейност фондации в Групата на международните учредители в образованието.
- Милиардери – съдържа портфолиото на 25 от най-богатите личности в света според класацията на американското

списание „Форбс“ през 2011 г.

- Други организации – участници в сферата на образованието, осигуряващи за изследването ключова информация за публично-частни партньорства.

Частните социални инвестиции и филантропията не трябва да се разглеждат само като прехвърляне на налични парични средства. Те могат да включват и други форми като предоставяне на материални продукти и услуги, осигуряване на непосредствено обслужване и политическа ангажираност.

Участие с парични средства

Предоставянето на парични дарения е относително просто и може да се осигурява от различни източници. Фондациите и компаниите обикновено прехвърлят налични парични средства или парични еквиваленти с благотворителна цел посредством грантови програми, програми за безвъзмездна помощ, спонсорство или партньорски субсидии. Помощта може да идва пряко от годишния бюджет на търговските подразделения на компаниите, от фондации, тръстове или от отделни лица.

Корпорациите имат няколко уникални начина да генерират парични вноски за образование. Например клауза в ангажиментите за социални инвестиции може да е инвестирането на парични средства в социалния сектор по силата на договорни задължения между правителството и компанията. Тези задължения осигуряват определени права на компанията. Типичен пример за клаузи за социални инвестиции са енергийните компании,

искащи право да експлоатират и извличат земни ресурси. Компаниите често използват паричните преводи за спонсорски дарения за специфични програми и дейности като средство за представяне на търговската си марка. Дарените парични ресурси за различни инициативи осигуряват в замяна признаване на корпоративната марка. Компаниите имат уникалната възможност да използват своя персонал като генератор на ресурси за паричното участие в образованието чрез подходящи за работещите програми и дарителски кампании на служителите. Подбраните за персонала програми свеждат благотворителността до всеки отделен работник и имат за цел да подобрят морала на служителите, като им дават възможност да избират програми на компанията със социално въздействие. В моделите за дарения, когато работещите участват в благотворителност, дарението на работодателя обикновено има лимит на максималния размер на сумата. Дарителските кампании на служителите са парични дарения от служители, събрани от компанията с нестопанска цел. При този модел компанията е катализатор за вноските за работниците и служителите, но няма пряк принос от своя бюджет.

Макар и не много често, в сектора на образованието за благотворителните вноски се използват корпоративни потребители за мобилизиране на парични ресурси за социални начинания. Един такъв модел е маркетингът, обвързан с определена кауза (cause-marketing), който подобрява търговската марка или имиджа на компанията чрез продажба на определени продукти, свързани с дадена инициатива. Втори тип модел е чрез сделки за продажба, които позволяват процент от продажбите или допълнително дарение от потребителя да се насочат към организации с нестопанска цел.

Участие с материални продукти и услуги

Даренията на продукти и услуги са най-типични за корпоративните дарители. В об-

ластта на образованието продуктите могат да включват книги, помощни материали, технологично оборудване, физическа инфраструктура и др. Услугите включват основни бизнес услуги, които не се заплащат, като строителство, финансови съвети и др. Ангажирането на персонала в компаниите с доброволческа дейност постоянно нараства и се изразява в даряване на лично време за услуги, които не са типични за бизнес услугите на компанията (напр. извънкласни инициативи, боядисване на училището и др.). Доброволчеството може да се проявява под различни форми на ниво администрация или персонал. Някои компании позволяват на служителите платен отпуск, за да работят като доброволци, докато други само насърчават работниците да използват своите умения за безвъзмездни услуги за общността.

Политическа ангажираност и интелектуално лидерство

Корпорациите и фондациите се включват в подкрепа на образованието и чрез невеществена политика и лидерски дейности. Няколко вида дейности попадат в категорията на корпоративната политическа ангажираност, вкл. участие в международна политика или вътрешни политически форуми (напр. партньорството на частния сектор за глобално образование или поддържане на частни фондации), застъпничество в областта на образованието (напр. глобалната бизнес коалиция за образование) или осигуряване на интелектуално лидерство чрез участие в международни разговори или изготвяне на доклади в областта на образованието (напр. партньорствата за образование на ЮНЕСКО, инициативата Световен икономически форум за глобално образование и др.).

Канализиране на подкрепата

Различните видове ресурси на компаниите и фондациите за подпомагане на образованието преминават през различни правни субекти. Най-често получатели са местни и международни организации с нестопанска

цел. Мултилатерални институции също могат да са реципиенти на частни социални инвестиции и филантропия. Обичайна практика е училищата да са пряк получател на дарения, особено при подкрепа от национални и регионални фондации и компании. При този модел няма посредническа организация с нестопанска цел, през която да преминават средствата. Някои компании и фондации директно доставят образователни услуги, като внедряват образователни програми - както публични, така и частни, или изграждат инфраструктура под прякото ръководство на частната фондация/компания.

Правителствата рядко са получатели на пряко финансиране от частни социални инвестиции и филантропия. Въпреки че някои от частните участници осъществяват пряко дарения на правителствата както на национално ниво (министерства, агенции), така и на местно (области, региони), повечето компании избягват тази практика поради корупционните процедури в правните рамки, регулиращи международното финансиране на публичните институции от частния сектор. Ето защо повечето програми, които цитират правителствата като преки получатели, всъщност канализират финансирането на трета страна чрез координиране с правителството

на предоставянето на образование.

Понякога някои от участниците в частния сектор правят преки дарения чрез международни хуманитарни агенции като Американската агенция за международно развитие, Канадската агенция за международно развитие или Департамента за международно развитие на Великобритания. Въпреки че тази практика не е широко разпространена, има тенденция към увеличаване на броя на дарителските агенции, които се ангажират с големи програми и привличат подкрепата на частния сектор. Пример за такава практика е новата инициатива „Girls' Education Challenge“ на Департамента за международно развитие на Великобритания, която призовава частния сектор да се присъедини към другите участници, за да съсредоточи вниманието върху постигнатите резултати от обучението на маргинализираните погротващи момичета.

В проучването са обобщени данните от различни източници, показващи корпоративното участие, вариращо от малки единични дарения до няколко милиона долара инвестиции (табл. 1). Представена е също степента на участие за реализирането на конкретните цели на инициативата „Образование за всички“ (табл. 2).

Таблица 1. Корпоративен принос в образованието

Global fortune¹ 100 (всички държави)	Global fortune 500 (без САЩ)	U.S. Fortune 500²
<ul style="list-style-type: none"> • Помощи за подпомагане на всички социални сектори, с обхват от под 1 млн. дол. до над 500 млн. дол. годишно. • Около 64% от тези компании насочват преки ресурси в образованието на развиващите се страни. • От преките ресурси за образование 93% са парични дарения. 	<ul style="list-style-type: none"> • Около 56% от компаниите подпомагат образованието в развиващите се страни. • От компаниите, подпомагащи образованието в развиващите се страни, 82% са базирани в развитите страни. 	<ul style="list-style-type: none"> • Почти 500 млн. дол. годишно е помощта на компаниите в образованието в развиващите се страни, като 70% са под формата на парични дарения. • Повечето компании участват с по-малко от 1 млн. дол., а някои достигат до 25 млн. дол. годишно.

¹ Водещите световни компании в класацията на списание Fortune

² Петстотинте най-големи американски компании, включени в престижната класация Fortune 500

Таблица 2. Дял на участниците, подпомагащи дейностите на инициативата „Образование за всички“ (в %)

Цели на „Образование за всички“	Компаниите в Global fortune 100	Други компании	Фондации	Милиардери
Цел 1: Ранна детска възраст	11	32	35	0
Цел 2: Първоначален достъп	62	70	75	0
Цел 3: Умения за учене и живот на младежи/възрастни	57	48	53	100
Цел 4: Грамотност на възрастните	3	20	18	0
Цел 5: Пол	22	52	40	0
Цел 6: Качество	11	72	63	25

2. Ефективност и устойчивост на участниците в частни социални инвестиции и филантропия за постигане на целите на „Образование за всички“

В сравнение с държавните разходи частните социални инвестиции и филантропията на компаниите и фондациите са отно-

сително малки и не могат да покрият необходимите средства за образованието в развиващите се страни. В таблица 3 е показан размерът на официалната държавна помощ за развитие на всички нива на образованието през 2009 г., сравнена с очакваното образователно портфолио на други големи частни дарители.

Таблица 3. Общ размер на разходите за образование, сравнени с най-добрите оценки за помощ от компании и фондации

Дарител	Сума (млн. дол.)
Франция	1810.4
Германия	1712.1
Япония	871.2
Великобритания	816.4
САЩ	791.4
Холандия	544.6
Испания	374.7
Канада	357.2
Австралия	275.3
Норвегия	270.9
Белгия	244.7
Австрия	129.8
Италия	117.1
Швеция	96.9
Гърция	96.1
Ирландия	88.2
Южна Корея	75.6
Португалия	75.4

Дания	71.6
Фондация „Отворено общество“ и др. образователни инициативи	~60.0
Швейцария	59.0
Нова Зеландия	46.7
Финландия	42.0
Най-големите корпоративни дарители	~35.0
Люксембург	32.3
Обединени арабски емирства	22.3
Фондация на MasterCard за обучение на млади хора	~20.0
Фондация Banco Santander	~20.0
Фондация William and Flora Hewlett	~10 -15.0

Резултатите от благотворителната дейност на частния сектор могат да се оценят след преглед на публично достъпните материали на корпорациите, фондациите и другите участници, показвайки тяхната силна ангажираност в сферата на образованието. Според отчетите си, в резултат на благотворителна дейност, компанията ING е осигурила достъп до начално образование на над половин милион деца; през 2011 г. компанията IKEA подпомага образователните потребности на 10 млн. младежи; фирмата Intel отчита, че през последните 12 години е обучила 10 млн. учители в 70 страни по света; фондацията UBS твърди, че за период от пет години е подобрила живота на 200 млн. деца под 5-годишна възраст.

Публично заявеното въздействие на традиционните благотворителни фондации е по-скромно, но все пак е значително. Например фондацията „Детски инвестиционен фонд“ отчита, че е подпомогнала над 200 хил. младежи, а португалската фондация *Fundacao Bradesco* - 115 хил. ученици от 40 училища в 26 държави.

По-интересен от общия брой на бенефициентите е начинът, по който въздействието се измерва от частните участници. Най-често използвани показатели са посещението на училище, участието в програмите за обучение, строежът на училища, осигуряването на стипендии, разпре-

делянето на доставките или постиженията на младите хора. Понякога, макар и рядко, се използват езиковите постижения при оценяване на въздействието относно нивото на грамотност, броя на заетите с умения и нивото на преминаващите към по-високи нива на образование. Много рядко се ръководят и публикуват сериозни програмни оценки. Образователните резултати почти напълно се избягват за измерване на въздействието на инвестициите и помощта на частния сектор в образованието.

Фирмите и фондациите, които инвестират в образованието, трябва да се стремят да измерват социалното въздействие на инвестициите и да споделят оценките си с по-широката общност от заинтересовани участници, за да се насърчават ученето и растежът в сектора.

3. Насърчаване на продуктивното включване в частната благотворителност

Има няколко действия, които могат да насърчат по-продуктивното участие в частната филантропия за подпомагане на образованието.

Първо, компаниите трябва да се стремят да правят трайни, координирани дарения и да определят начините, по които техните основни бизнес активи могат да подкрепят целите на образователния сектор.

Второ, фондациите трябва активно да

установяват доколко гаранцията съответстват на глобалните и националните цели в областта на образователната политика.

Трето, водещите световни милиардери трябва да поемат своята отговорност. Всеки индивидуален дарител има потенциал да окаже огромно въздействие чрез предоставяне на собствени ресурси и упражняване на влияние за осигуряване на допълнителни вноски от публичния и частния сектор.

Четвърто, образователният сектор трябва да определи ясни пътища за включването на частните участници, за сътрудничеството и нивото на използване на ресурсите.

Пето, филантропите и социалните инвеститори в сферата на образованието трябва да възприемат подходи, базирани на резултатите, и да оценяват въздействието на инвестициите.

Шесто, частната филантропия и социалните инвестиции трябва да се възползват от откриващия се уникален политически прозорец, за да се приведат в съответствие общите рамки за образование в развиващите се страни.

Извогу

Чрез инициативата „Образование за всички“, чиито дейности продължават до 2015 г., образователният сектор има уникалната възможност да се учи от успеха на другите сектори, да установява своите недостатъци, да набелязва конкретни възможности за ангажиране на частната филантропия по смислен начин.

Източник:

Private Philanthropy & Social Investments in Support of Education for All 2012

<http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002179/217920e.pdf>

Въпреки идеологичните и личните мотиви съществуват много добри намерения, в които се коренят филантропията и социалните инвестиции, насочени към образованието. Ако частните участници станат прозрачни относно своята мотивация за ангажираност, за величината на ресурсите и помощта, която възнамеряват да окажат, се отваря уникален прозорец в политиката, така че да се преодолее инерцията „повече от едно и също“. Теоретичната полза от частните участници, ангажирани в сферата на образованието, е възможността да се добавят ресурси към съществуващото гържавно финансиране, да се разработват модели, които да променят маргинализирането на сегашната система, да се въвеждат иновации в образованието и да се поемат рискове, каквито правителствата не могат да предприемат, и да се споделят инвестиционните разходи.

Потенциалът е голям, но инерцията на частния сектор по отношение на съществуващия начин на правене на бизнес е силна. Затова сегашните усилия не успяват да засилят ефекта и да ускорят привличането на повече участници в тази инициатива.

За да се промени тази реалност, образователният сектор трябва да бъде честен със себе си по отношение на това, което не работи, и да се обединят усилията за хармонизиране на дейностите сред участниците в частните социални инвестиции и филантропията. Компаниите трябва да установят как образованието може да се обвърже с основната им дейност, а фондациите трябва да синхронизират своите портфейли, така че да допълват работата на другите.

М. Стоянова

МЕРКИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ В РЕГИОН ААХЕН, ГЕРМАНИЯ

В общественения дебат приобщаващото образование често се отъждествява с развитието на приобщаваща образователна система. Концепцията за приобщаване надхвърля този аспект. Приобщаването не трябва да е ръководен принцип само в образованието, а основен за съвместното съществуване на хората в обкръжаващата среда. Това важи с особена сила за приобщаващото обучение на деца със специални образователни потребности (СОП). Наложителна е помощта на семейството, съседите, детските градини и училищата, общините и техните институции, социалните служби. Само с участието на всички заинтересовани участници на местно ниво могат да се създадат структури за управление на приобщаващото образование. Обща визия, политическа и обществена подкрепа и съответните правни принципи са основните компоненти за неговото функциониране.

Приобщаващо образование

На термина „приобщаващо образование“ се придават различни значения. Според ЮНЕСКО чрез приобщаващото образование се създава недискриминационна образователна система. Определението е умишлено широко. Приобщаващото образование означава, че всички хора, независимо от пол, увреждане, етническа принадлежност, СОП, социални или икономически условия, имат едни и същи възможности за участие в качествено образование и развитие на своя потенциал. Образователните системи трябва да отчитат потребностите на всички учащи и да се адаптират към тях. Приобщаващото образование изисква гъвкавост и промени в структурите и съдържанието на обучението в ранна детска възраст, в училищната система, по-нататъшното обучение и висшето образование.

Въвеждане на приобщаващото образование

Необходимо е общо обучение за всички деца, базирано на персонални грижи и подкрепа. Те са чувствителни при дискриминационен подход към тях, а разнообразието възприемат като нещо „нормално“.

В дългосрочен план се очаква разходите за образование да са по-малки, ако всички деца учат в общи училища, вместо да се създава сложна система от различни видове специализирани и масови училища.

Международна правна рамка

Приобщаващото образование е основна грижа на международната общност. Още през 1990 г. в гр. Джомтиен, Тайланд, чрез декларацията „Образование за всички“ се утвърждава универсален достъп до образование. Десет години по-късно на Световната конференция на министрите на образованието в Дакар, Сенегал, 164 страни решават да предоставят до 2015 г. всеобщ достъп до образование на всички деца, младежи и възрастни в рамките на най-голямата програма за обучение на ЮНЕСКО „Образование за всички“.

Принципите на приобщаване определят общо обучение за всички деца в масовите училища - за деца със и без специални потребности. С влизането в сила на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания през 2008 г. този принцип е залегнал в международното право. С ратифицирането на Конвенцията от Германия през 2009 г. съгласно член 24 се дава правото за общо обучение на всички ученици в масовите училища.

Приобщаващото образование по света

Годишният доклад на ЮНЕСКО за световното образование показва, че 61 млн. де-

ца от началните училища и още 71 млн. младежи от средните училища не ходят на училище³. Много от тях са деца с увреждания, което не позволява участието им в системата на държавните училища. Също така момичетата, децата на коренното население, от селските райони, децата с ХИВ/СПИН и такива, които говорят редки езици, често са засегнати от изключване.

Приобщаващото образование в Европа

Състоянието на приобщаващото образование в Европа е много различно: в Германия, Белгия, Чехия и Латвия на децата със СОП се преподава предимно в отделни училища.

В много южноевропейски и скандинавски страни, между тях Италия, Норвегия и Швеция, по-малко от 1% ученици със СОП учат в отделни училища. Доклад от юли 2012 г. на Европейската комисия показва, че в много страни, където учениците със СОП посещават редовно училище, те не получават достатъчна подкрепа.

Ситуацията в Германия

В Германия през учебната 2010-2011 година има около 486 хил. ученици със СОП, като 77% от тях се обучават в специални училища. Само малко над 20% от децата със специални потребности посещават редовно училище.

На национално ниво към групата със специални образователни потребности се включват не само децата с увреждания, но и децата с мигрантски произход. Между отделните провинции има обаче значителни разлики. Докато в Шлезвиг-Холщайн тази група деца е 2,8%, то в Мекленбург-Предна Померания и Саксония-Анхалт те са 8%. В някои провинции към ранното детско обучение

са приобщени до 90% от децата, докато в първи гимназиален етап на средното образование те са по-малко от 30%, а в Северен Рейн-Вестфалия и Саксония-Анхалт едва - 11,3%.

Експертна група „Приобщаващо образование“

За реализиране на приобщаващото образование в Германия и за насърчаване на достъпа до качествено образование германската комисия на ЮНЕСКО създава през 2010 г. експертна група „Приобщаващо образование“. През пролетта на 2011 г. стартира проектът „Консултиране на образователните региони“. Близко 30 региона в цяла Германия отговарят на призива да кандидатстват за консултации. Между август 2011 г. и септември 2012 г. експертите консултират четири образователни региона по пътя им към реализирането на приобщаващата образователна система: градовете на регион Аахен⁴, Висбаден, Хамбург и Оберспревалд-Лауциц. Представителите на районите съвместно с експертите разработват концепции за прилагането на идеята за приобщаването.

В групата има експерти от академичните среди, училищата, индустрията, представители на фондации и сдружения, държавната администрация и политиката. Целта на групата е да се съсредоточи върху съществуващия опит по въпроса за приобщаваща образователна система, да постигне широко въздействие върху концепцията за приобщаващо образование и да приложи постигнатото в национален мащаб.

Фактори за успех на училищата за приобщаващо образование

За постигане на висококачествено при-

³ ЮНЕСКО - Институт по статистика: Out-of-school children, <http://www.uis.unesco.org/Education/Pages/out-of-school-children.aspx>. - данни за 2010 г.

⁴ Градовете на регион Аахен са: Аахен, Алсдорф, Баесвайлер, Ешвайлер, Херцогенрат, Моншау, Столберг и Юрселен и общините Симмерат и Роетген заедно.

общаващо образование могат да бъдат определени пет фактора за успех:

1. Училищата за приобщаващо образование познават и боравят компетентно с различните измерения на многообразието.

В училищата за приобщаващо образование хетерогенността на децата и юношите (пол, образователен статут, предпочитания за учене, предишен опит, специални нужди) се използва така, че те да се учат един от друг и да се развиват заедно. Тук се осигурява отворена среда за обучение, като се отчитат различните нива на развитие и различният темп на учене. Използват се отделни модели на поведение и обучение при запознане на уникалността на всяко дете, като учениците могат да реализират своите индивидуални виждания. Училищата за приобщаващо образование укрепват методите на преподаване, при които ученето да бъде винаги преосмислено.

2. Училищата за приобщаващо образование имат разнообразни форми на обучение, така че то да е успешно за всички деца и младежи.

Успешното обучение се свързва с разнообразна среда, различни възгледи и перспективи за постигане на резултати. Комбинират се различни фази на учене и преподаване. Отдава се голямо значение на самостоятелното учене през свободното време по двойки, на малки групи, в целия клас или в училищното сдружение.

3. Училищата за приобщаващо образование боравят добре с различията.

За да се предотврати изключването на слабите ученици и да се насърчат силните, училищата предлагат диференциация и разнообразни възможности за насърчаване (например нисък праг на консултации от квалифициран персонал, учебни групи за практически занятия, обучение в групи от връст-

ници, интеграция след фази на възстановяване и прегледи през учебния ген), които да са достъпни за всички деца и млади хора.

4. Училищата за приобщаващо образование и местната образователна власт работят систематично върху тяхното по-нататъшно развитие.

За целта се използва *индексът на приобщаване както и индексът за приобщаване на място*. Училищата за приобщаващо образование и местната образователна власт умеят да водят диалог, преговори, притежават култура на участие при разрешаването на систематични въпроси за големи и малки проекти и предприемане на конкретни стъпки за изпълнение.

5. Училищата за приобщаващо образование и всички нива на местната образователна администрация изпълняват договорените задължения за реализирането на приобщаващото образование и следят за спазването на правилата.

Училищата за приобщаващо образование и местната администрация имат желание да се ангажират със стандарти за качество и правила за приобщаващо образование. Те доклагват за напредъка и трудностите, за успеха или неуспеха при решаването на дадени проблеми, за бъдещи цели и конкретни следващи стъпки за изпълнението на приобщаването.

Качествените аспекти, които училищата за приобщаващо образование и местната образователна администрация на всички нива се чувстват задължени да спазват, са:

- засилване на етно-културното равновесие и увеличаване на борбата с расизма;
- равенство между половете;
- разнообразни форми на живот и приемане на различната сексуална ориентация;
- разширяване на шансовете за социално-икономическа равнопоставеност;
- еднакви възможности за хората с ув-

реждания.

Тези стандарти се прилагат, като се спазват следните правила:

- обвързване с мисия, насоки и практики за приобщаване;
- обучение на мениджъри за компетентно реализиране на приобщаването, за водене на диалог и създаване на партньорства в ежедневието;
- използване на езика и езиковото многообразие на учениците и учителите като потенциал;
- периодичен преглед на ефективността на всички училищни дейности/профили или училищни кариери по отношение на всяко дете и младеж;
- подкрепа и съвети за учащите, както и стимулиране на продължаващото обучение на учителите;
- равни възможности при наемане на работа и насърчаване на всички служители;
- развиване на уменията на служителите по отношение на стандартите, премахване на барьерите, управление на жалбите.

Няма училища, които да отговарят напълно на всички критерии. Петте фактора за успех дават възможност за собствен процес на развитие на училищата и създаване на имидж на добро училище за приобщащо образование, така че всички деца и млади хора да имат чувството за принадлежност. В същото време голяма част от отговорността е на засегнатите лица и зависи от техните нагласи за приобщаване: учители, съученици и дори родителите.

Отговорност на федерацията, провинцията и общините

За ефективно прилагане на приобщащото образование е необходимо сътрудничество на различните нива на всички заинтересовани страни. По време на брифинг на 2 юли 2012 г. относно политиката и администрацията на градовете на регион Аахен се разглеждат отговорностите на федерал-

ните, провинциалните и местните власти за реализиране на приобщащото образование.

Всички деца и младежи, независимо от техните физически или психични заболявания, трябва да могат да посещават масовото училище и по този начин да се промени сегашното съотношение „изключение – правило“. В момента в Германия има големи различия в диагностиката и идентифицирането на увреждания, както и в обучението на учениците със СОП. Докато някои провинции преразглеждат училищното законодателство по отношение на приобщаването (напр. Шлезвиг-Холщайн, Хамбург, Бремен), в Северен Рейн-Вестфалия предстои съответното правно адаптиране на Закона за образованието. От провинцията се изисква да гарантира необходимите условия и да предостави ресурси за посещение на редовно училище от децата със СОП.

Провинция Северен Рейн-Вестфалия по пътя на приобщащото образование

В регион Аахен е разработена много сложна система за контрол в сектора на образованието, както и за реализирането на приобщащото образование.

С цел да се изгради регионална мрежа за всички педагози, през 2008 г. в Северен Рейн-Вестфалия се създава Бюро по образованието. То е на подчинение на департамента по образованието и младежта на градовете на регион Аахен. Стратегическа комисия за реализиране на приобщаването в регионалните образователни мрежи се явява Управителният комитет, който работи по предложението за усъвършенстване на обучението в региона заедно с училищното настоятелство, службите за младежка помощ, за обучение за възрастни, университетите и училищата. От 2010 г. градовете на регион Аахен са включени в програмата „учене на място“ на Федералното министерство на образованието и научните изследвания.

Настоящият закон за образованието на Северен Рейн-Вестфалия предвижда уче-

ници, които поради физическо, емоционално или психическо увреждане или поради намалени възможности за учене не могат да посещават масово училище, да се насърчават според техните индивидуални нужди към специално образование. По искане на родителите или на училището инспекторите по образованието решават специалните образователни потребности, приоритетите и мястото за обучение. Приобщаващото образование е възможно само когато училищното и общинското ръководство са съгласни. В провинцията се разработват проекти за различни законодателни документи за приобщаващо образование, като от представителите на региона и консултантите на експертната група са определени следните приоритети:

1. Промяна на отношението към учениците със СОП в училищата, в политиката и администрацията.
2. Постигане на регионален консенсус и консенсус между общините.
3. Създаване на подходящи структури и ефективно управление.
4. Утвърждаване на приобщаването в съзнанието на цялото общество.

Високият процент на приобщаване в региона отразява главно напредъка в началните училища. Докато в някои средни училища вече е постигнат голям напредък в приобщаващото образование, много училища, особено гимназии, са далеч от този процес. В този контекст няма показател за желанията на родителите и необходимостта от училища за приобщаващо образование. Учениците с проблеми в „духовното“, „физическото и двигателното развитие“ все още рядко посещават общообразователните училища. За да се постигне промяна по отношение на „Образование за всички“, трябва първо да се извърши промяна в отношението към децата със СОП в училищата.

Изводи

Обсъждането на необходимите ресурси за приобщаването често се свежда само до

въпроса за допълнителни работни места за преподаватели и създаване на по-малки учебни групи. Очевидно е обаче, че са необходими допълнителни пространства за училищата, специално оборудване, свързано с уврежданията, помощен персонал и социално-педагогическа подкрепа. Общините трудно могат да предоставят тези средства сами. Провинциите трябва да поемат допълнителните човешки, структурни и материални разходи, свързани с приобщаването. Не трябва да се подценяват и страховете на родителите и учителите. Родителите на децата с увреждания се притесняват, че техните деца въпреки приобщаващото образование могат да бъдат претоварени, родителите на децата без увреждания, от своя страна, са загрижени за възможно недостатъчно натоварване в училище. Учителите в общообразователните училища, на свой ред, се боят от прекомерни изисквания и значително повече работа, особено след като те обикновено нямат специални компетенции за обучение на деца със СОП. Провинциалните и местните администрации трябва да провеждат широка обществена дискусия, за да се намалят страховете и предразсъдъците.

Местната власт обсъжда интензивно темата, свързана с приобщаването, като се отделя внимание на две основни цели - индивидуална подкрепа и участие. Възможностите за действие на местната власт зависят от въвеждането на приобщаването като основополагащ принцип. Това означава да се предлага образование, като се изхожда от потребностите на децата. В допълнение са необходими мрежи и подкрепа от местните структури, предлагащи пакетни услуги в различни области и всеобхватно консултиране. Много общини, например град Кьолн, вече изготвят общински планове за приобщаване.

В заключение може да се каже, че приобщаването трябва да се реализира като процес на отделни стъпки, за да се осигурят необходимите технически стандарти, съответното финансиране и различните участ-

ници да поемат по пътя за съвместни действия. Качеството на реализиране на тези процеси се предпочита пред бързината.

Общините трябва да подготвят и реализират приобщаването активно. Финансовите въпроси между отделните провинции и общините трябва да бъдат изяснени и решени в дългосрочен план.

Успешното приобщаване изисква изменение на закони, структури и процедури, както и предоставяне или отклоняване на ресурси. Необходимо е силна промяна в менталитета и в съзнанието на всички нива!

По отношение на ролята на общините в процеса на приобщаване е необходимо чрез политически и обществен дебат да се създаде „климат на приобщаване“, реализиране на приобщаването като всеобхватен принцип при организиране на обучение на място, създаване на структури за подпомагане на училищата и образователните институции и накрая изготвяне на планове за приобщаване, в които целите, дейностите и ресурсите за реализирането на приобщаването да се осъществят по график.

За градовете на регион Аахен е необходимо по-тясно сътрудничество и ново разделение на отговорностите на провинцията

и общините, свързани с дейностите в училище. И двете нива трябва да формират общности на споделена отговорност за създаване на „образователен регион“. Бюрото по образование трябва да се насочи към координация за изпълнението на приобщаващото образование. Трябва да има промяна в поведението на вземащите решения в политиката и управлението на общините, както и в хоризонталните структури на самия район на града.

Законодателно в Северен Рейн-Вестфалия е предоставено на родителите „правото на избор“ да определят мястото за обучение на техните деца. В средносрочен план обаче с оглед постигане на целите на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания и поради финансови причини е необходима промяна в системата. Поддържането на паралелна система от специални и общообразователни училища е „най-скъпото“ решение и е малко вероятно да се финансира. Планира се развитие на училищата в самата община и сътрудничество между училищните настоятелства. Могат да се изготвят обществени договори, които да регулират организационни и финансови въпроси на общините за обучението на деца и млади хора с увреждания (напр. училищен транспорт).

Източник:

Bildungsregionen auf dem Weg -

http://www.unesco.de/fileadmin/medien/Dokumente/Bildung/inklusion_bildungsregionen_2012.pdf

Я.Панова

НОВ ПОДХОД ЗА ИНВЕСТИРАНЕ В ДОПЪЛНИТЕЛНИТЕ УЧИЛИЩА В ЛОНДОН

Допълнителните училища предлагат образователни възможности за децата и младите хора извън общообразователната система, като обикновено грижите са насочени към малцинствените етнически общности.

Създават се с цел да предоставят възможност за повишаване на постиженията на децата и младежите в процеса на обучение. Те са доброволни организации и в повечето случаи се ръководят от доброволци. Обикновено се управляват от местните общностни групи и често предоставят обучение на майчин език. Предлагат разнообразие от възможности за обучение по основните предмети в учебната програма като математика, английски език, природни науки и информационни технологии, както и извънкласни дейности като изкуства и спорт.

Допълнителните училища са ефективни, тъй като се основават в рамките на малцинствените етнически общности, така че да могат да отговорят на техните специфични нужди и проблеми. Те могат да предоставят насочена образователна подкрепа от една споделена културна и/или езикова гледна точка и да осигурят на децата от малцинствените общности модели за подражание на всеотдайност и трудолюбие от техните собствени културни среди.

Понастоящем във Великобритания има над 3 хил. допълнителни училища, 2 хил. от които предоставят подкрепа в изучаването на езика и/или на основната учебна програма. Две хиляди училища имат специфичен религиозен акцент. Училищата обикновено служат на малцинствените етнически общности, за много от които се счита, че са в неравностойно положение и „трудно достъпни“. Според изследване, извършено през 2010 г., над 15% от учениците от етническите малцинства в училищна възраст посещават допълнителни училища.

Въпреки че допълнителното образование

се осъществява в подкрепа на общото образование, то често не получава достатъчна помощ от местните власти и общообразователните училища, но когато се подпомага правилно, допълнителните училища могат да:

- развиват добри партньорства и разбирателство между общообразователните училища и малцинствените етнически общности;
- подпомагат местните власти да се ангажират с „трудно достъпните“ общности;
- изграждат добри отношения в общността;
- подпомагат новопристигналите общности да се интегрират в обществото и образователната система.

Повечето допълнителни училища са изправени пред следните сходни предизвикателства:

- малко публично признание, особено от страна на общообразователните училища;
- репутация за различно качество на предоставяното образование;
- работа в изолация, така че имат малко възможности за споделяне на най-добри практики;
- често се управляват от малък всеотдаен екип, така че са уязвими към промени сред персонала и доброволците;
- липса на учебни ресурси;
- липса на сигурно и устойчиво финансиране и разчитане на малки краткосрочни стипендии.

Именно с тези предизвикателства фондацията „Джон Лион“ и Националният ресурсен център за допълнително обучение (National Resource Centre for Supplementary Education - NRC) се стремят да се справят при разработването на своя нов подход за инвестиране в допълнителното обучение, прилаган в някои райони на Лондон. През юни 2012 г. фондацията организира конференция „Допълнителните училища – нов подход“ с

цел насърчаване на този модел и предприемане на изследвания в областта на ефективността на допълнителните училища за повишаване на постиженията на учениците.

Благотворителната фондация „Джон Лион“ и допълнителните училища

Благотворителната фондация „Джон Лион“ предоставя безвъзмездна помощ за подпомагане на децата и младите хора до 25-годишна възраст в девет района на Северозападен Лондон. Отпускат се грантове на училища и различни доброволчески организации, които работят с децата и младежите. Според фондацията, чиято благотворителна дейност е със специфичен фокус върху образованието, допълнителните училища имат потенциал да се превърнат във важен инструмент за насочване на пряката ѝ подкрепа към различните малцинствени общности.

През годините нараства броят на допълнителните училища, кандидатстващи за финансиране от фондацията. Заявленията за финансиране от тези училища обикновено са изолирани едно от друго и с различно качество и обхват. Въпреки че признава огромния потенциал на допълнителните училища за повишаване на постиженията на децата, особено на тези от малцинствените етнически групи, фондацията не е убедена в обособеността за финансирането им по такъв несъгласуван начин.

Опитът на фондацията при работата с местните доброволчески групи разкрива сложната обстановка, в която отделните училища често работят изолирано и с ограничени възможности за споделяне на добри практики и ресурси. Затова един по-стратегически подход към подпомагане на допълнителното обучение би бил полезен в стремежа да се повиши профилът на допълнителните училища, стандартизирането на качеството на предоставяната услуга и максималното увеличаване на наличните средства и ресурси.

Ролята на Националния ресурсен център за допълнително обучение

Националният ресурсен център за допълнително обучение (NRC), основан през 2006 г., е мрежа за подпомагане на допълнителните училища. Той е единственият специализиран орган за подкрепа на тези училища и организациите, които работят с тях. Центърът предоставя:

- Национална рамка за качеството, за да се гарантира, че допълнителните училища отговарят на минималните стандарти и притежават основни политики и процедури за най-добра закрила и подкрепа на децата;
- безплатен онлайн указател на 2800 допълнителни училища, ръководени от местните общности;
- набор от програми за обучение на доброволците от общността, местните власти и други организации, подпомагащи сектора на допълнителните училища;
- онлайн ресурси за доброволците от местните общности, работещи с допълнителните училища;
- консултиране и подпомагане на допълнителните училища за развитие на партньорства с общообразователните училища и изграждане на стабилни взаимоотношения в общността;
- консултиране на местната и централната власт при подпомагане и прилагане на конкретни проекти.

NRC се финансира от благотворителни организации, местните власти и доброволни вноски от допълнителните училища.

Модел на инвестиране в допълнителните училища

През последното десетилетие инвестициите на фондацията имат съществено влияние върху професионализма и ефективността на допълнителните училища и спомагат за формиране на начина, по който училищата се финансират. Разработваният модел се оказва ефективен и събраните резултати от изследванията са доказателства в подкрепа на инвестициите на фондацията в

тази важна област. Освен това новият модел на инвестиране води до широкото признаване на значението на придобиване на *Марка за качество* от допълнителните училища.

Благотворителната фондация възнамерява да продължи да развива тази инициатива и да провежда по-нататъшни проучвания на въздействието на допълнителното обучение в рамките на своите райони. Целта е изучаването и постигането на добри практики, които да се разпространяват извън северозападната част на Лондон. Моделът на финансиране на фондацията вече се прилага от финансиращи организации и в други райони на Лондон. Очаква се през следващите години още организации да последват примера и да инвестират в сектора, за да отговорят напълно на потребностите на местните общности.

Разработване и прилагане на модела

През 2003 г. фондацията отпуска субсидия на организацията Westway Development Trust в района Кенсингтън и Челси, създадена да подпомага различните общности, за нейната инициатива „Партньорство на допълнителните училища“. Това партньорство, обединяващо над 20 училища, е успешно в привличането на допълнително финансиране и дава възможност на много отделни училища да се възползват от ресурсите на фондацията. Основната цел на създаването на модела на партньорство е да се гарантират минималните стандарти за предоставяне на образователната услуга и да се осигури на членовете достъп до обучение и подкрепа. Този модел е изключително успешен, печелейки национално признание като пример за добра практика в постигането на координация между допълнителните училища в районите при финансовото им подпомагане.

Моделът за партньорство на допълнителните училища

Инициативата „Партньорство на допълнителните училища“ е отворена за всички допълнителни училища в даден район. Училищата трябва да се придържат

към установени нива на добри практики и управление, включително прилагането на стратегии за оценка, както и оценяване на техните услуги.

В рамките на партньорствата училищата имат възможност да станат членове на „консорциум“ групи. Участието в консорциум позволява на членовете достъп до допълнителни финансови потоци и възможности за съвместни инициативи. Тези училища обаче трябва да са постигнали поне бронзово ниво на *Марката за качество* на допълнителното обучение. Подпомагането на училищата за постигане на тази цел се осигурява от ментори или от други ключови заинтересовани страни (например NRC или Westway Development Trust).

През 2009 г. фондацията „Джон Лион“ отпуска грантове за разработване на модела, основан на партньорства, в районите на Лондон Илинг, Хамърсмит и Фулъм. Една година по-късно фондацията започва да работи в по-тясно сътрудничество с NRC, за да се стандартизира и контролира работата на отделните допълнителни училища и да се улесни развитието на партньорства в останалите райони, които са обект на благотворителната дейност на фондацията.

Развитието на партньорства създава възможност да се формализира поемането на ангажимент към разработване на по-стратегически подход за финансиране на училищата и изграждане на техния капацитет за предлагане на по-добри образователни услуги за учениците.

Работейки с NRC, благотворителната фондация „Джон Лион“ разширява модела с въвеждането на „ментори“ в четири от нейните райони (Барнет, Брент, Камгън и Уестминстър). Всеки ментор е отговорен за подпомагането на членовете в „Партньорство на допълнителните училища“ в своя квартал. Менторите подкрепят допълнителните училища в постигането на напредък чрез „*Рамката за качество на допълнителното обучение*“, както и при кандидатстването за финансиране.

В района Хароу е разработен алтерна-

тивен модел. Партньорството (известно като съботно-неделно училище на Хароу) се ръководи от Службата за постижения на етническите малцинства (Ethnic Minority Achievement Service - EMAS), която работи в тясно сътрудничество с две допълнителни училища и седем общообразователни училища. Създаването на съботно-неделно училище отговаря пряко на исканията на родителите за такъв тип училище, в което да се преподават английски език, математика и

природни науки.

Развитието на партньорства позволява на допълнителните училища да работят съвместно и да споделят идеи, ресурси и модели на добри практики. Въпреки че партньорите запазват собствените си различни идентичности и характеристики, всички те споделят целите, заложи в „Рамката за качество на допълнителното обучение“, като отделните училища остават ангажирани и свързани със своите местни общности.

Марка за качество на допълнителното обучение

Рамка за качество	Отличия
<p>Рамката за качество е една самостоятелна схема за присъждане на отличия за качество, прилагана от NRC. Тя има за цел да отбелязва и регистрира постиженията на допълнителните училища и да повишава качеството на образованието в сектора. Допълнителните училища могат да постигнат отличия в три нива: <i>Бронзово, Сребърно и Златно</i>. Нивата обхващат следните показатели:</p> <ul style="list-style-type: none"> • преподаване и усвояване на знания; • управление; • ангажираност на общността. <p>Училищата трябва първо да изпълнят изискванията за бронзово ниво, за да покажат, че за тях от съществено значение са управлението и спазването на процедурите.</p> <p>Присъждане на Специално отличие</p> <p>В допълнение към трите отличия училищата могат да получат Специално отличие за разпространение на добри практики и в други допълнителни училища. Училище с това отличие е пример за другите по отношение на:</p> <ul style="list-style-type: none"> • стандартите на преподаване и обучение; • ежедневния процес на управление; • доброто управление. <p>Училищата, които притежават Специално отличие, са в състояние да предоставят:</p> <ul style="list-style-type: none"> • успешни и творчески програми за обучение; • съвременен и редовно актуализиран бизнес план. 	<p>Бронзово</p> <p>Училищата трябва да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разполагат с всички основни политики и процедури, за да работят успешно и ефективно; • поставят ясни очаквания за поведението на ученика; • са изпълнили изискванията за Бронзово ниво преди преминаването към Сребърно или Златно ниво. <p>Сребърно</p> <p>В допълнение към основните политики и процедури училищата трябва да осигуряват:</p> <ul style="list-style-type: none"> • добре организирана образователна среда; • разбираемо преподаване и поддържане на документацията; • ресурси, които да подпомагат постиженията на учениците и стремежа им за повишаване на самочувствието. <p>Златно</p> <p>Златното отличие показва, че училищата притежават:</p> <ul style="list-style-type: none"> • добре установени системи, които осигуряват непрекъснато добро качество; • добре разработени процедури, за да се осигури приемственост; • ефективен управителен комитет, който заседава редовно, планира и осъществява контрол върху работата на училището; • доказателства, че потребностите на учениците, напредъкът и изпълнението се оценяват и наблюдават.

Влияние на допълнителните училища върху постиженията на учениците

Освен разработването на съгласуван модел, който да повишава ефективността и качеството на услугите на допълнителните училища, от съществено значение е тяхното въздействие и степенята, до която посещаването на тези училища влияе на постиженията на учениците. За тази цел фондацията „Джон Лион“ провежда проучвания във всеки район, анализира събраните данни от допълнителните училища и прави сравнение със средните постижения на децата, посещаващи общообразователните училища в конкретния район. Проучването обхваща 67 допълнителни училища, които подпомагат основната учебна програма, като не включва тези, които са насочени изцяло към култура и религия. От всички училища, включени в проучването, 84% предоставят подкрепа по математика, 69% - по английски език, 56% - по природни науки и 60% се преподава майчин език.

Изследването използва 3391 индивидуални данни за ученици в ключов етап 1 (на възраст 7 години) и ключов етап 2 (на възраст 11 години). От участващите в проучването деца 61% посещават общообразователно училище в същия район, където е и тяхното допълнително училище, което позволява да се съпоставят данните на учениците в двата типа училища и да се сравнят постигнатите образователни нива в района.

Информацията за отделните ученици включва лични данни (име, пощенски код и дата на раждане), на които отговаря уникален номер на ученика (UPN), което позволява да се анализират данните в Годишната училищна статистика за нивото на учениците (Pupil Level Annual School Census - PLASC). По този начин се създават социално-икономически профили на групите, които включват право на безплатна храна в училище, етническа принадлежност, английски като допълнителен език и специални образователни потребности. Това позволява посредством Националната онлайн база данни за учениците на Министерството на образованието, гос-

търна чрез местните власти, да се установят постиженията на отделните ученици.

Основни резултати

Образователните постижения на 61% от децата, посещаващи допълнителни училища в изследваните райони, надвишават или са на нивото на средните постижения за района, в който те посещават и общообразователно училище. Обобщените резултати от всички изследвани райони в много случаи надвишават средните постижения в ключови етапи 1 и 2, което оказва влияние за повишаване на средните нива на образователните постижения в районите.

Повечето от децата, посещаващи допълнително училище, надвишават средния темп на напредък в техния район от ключов етап 1 до ключов етап 2. Това най-вече се забелязва при децата, които са под целевото ниво на ключов етап 1, което показва, че много от тях, посещаващи допълнително училище, достигат нивото на тяхната възрастова група до завършването на ключов етап 2.

При децата с право на безплатна храна в училищата и посещаващи допълнително училище се наблюдават по-високи образователни нива по четене и писане в ключов етап 1 и по английски език и математика в ключов етап 2 в сравнение със средните постижения на децата в същата социална група, но непосещаващи допълнително училище.

По-голямата част от децата от една и съща малцинствена етническа група, посещаващи допълнителните училища, се справят по-добре в училище в сравнение с техните връстници, които не посещават тези училища.

В Кенсингтън и Челси процентът на посещаемост в общообразователните училища сред учениците, които посещават и допълнителните училища, е по-висок в сравне-

ние с този на непосещаващите допълнителни училища.

Отчита се положителна връзка между допълнителните училища, които се фокусират върху подпомагането на обучението по основните предмети в учебната програма, и увеличаване на постиженията на учениците по английски език, математика и природни науки. Резултатите от съботно-неделното училище в Хароу показват, че 63% от децата в ключови етапи 1 и 2 надвишават националните норми за напредък в обучението.

Значителен процент от учениците от някои етнически групи, които посещават допълнително училище, посещават и общообразователно училище в района. През последните години много от тези етнически груп

ни постигат висок напредък, което категорично показва, че допълнителните училища са ефективен метод за повишаване на образователното ниво на етническите малцинствени групи.

Ръководените от местните общности допълнителни училища представляват отлична финансова инвестиция и за тях са необходими много по-малко средства в сравнение с другите форми на допълнително обучение. Предвид високия процент на децата, които отговарят на условията за безплатна храна в училище и посещават допълнителни училища, местните власти и общообразователните училища биха могли да насочват допълнителното финансиране за деца в неравностойно положение (Pupil Premium) към допълнителните училища.

Източник:

Supplementary Schools – A New Approach

http://www.johnlyonscharity.org.uk/downloads/documents/Sup_School_Booklet_Jun12.pdf

Л. Рачева

УЧАСТИЕ НА РОДИТЕЛИТЕ В УЧИЛИЩНИЯ ЖИВОТ И КРЪГЛА МАСА ЗА ПАРТНЬОРСТВО В ОБРАЗОВАНИЕТО В КАНАДСКАТА ПРОВИНЦИЯ ОНТАРИО

Държавното образование не се свежда само до държавно финансиране, а до участие на обществото и поемане на ангажимент от местната общност към следващото поколение.

Насърчаване на участието на родителите в училищата

Участието на родителите води до успех в училище

Много проучвания показват, че учениците работят по-добре, когато родителите играят активна роля в тяхното образование и че добрите училища стават още по-добри, когато родителите станат част от тях. Установено е, че участието на родителите е ключов фактор за подобряване на

постиганията и благосъстоянието на учениците.

Родителите могат да участват в училищния живот по много начини:

- стават членове на училищните съвети и комитетите за родителско участие (comités de participation des parents - CPP);
- включват се доброволно в екскурзии и извънучилищни дейности;
- гарантират, че подготовката на домашните протича в тиха и спокойна домашна среда;
- помагат на децата при подготовката на домашните;
- срещат се с учителите;
- разговарят с децата си за учебния ден.

Финансиране на участието на родителите

Правителството осигурява финансиране, за да улесни и насърчи участието и ангажираността на родителите. От 2006 г. то е предоставило около 11 хил. гранта за училищните съвети и 372 безвъзмездни помощи за регионални проекти, които представляват обща инвестиция в размер на близо 17,5 млн. кан. долара.

Родителите играят важна роля в гържавно финансираното образование. Безвъзмездните помощи за участие и ангажираност на родителите в Онтарио насърчават родителите да се включат на местно, регионално и провинциално ниво. Те са предназначени да се помогне за идентифициране на бариерите, които пречат на родителите да участват активно в образованието на децата, и да се намерят решения на местно равнище за включване на повече родители в подкрепа на ефективността и благополучието на учениците.

Безвъзмездните помощи са два вида:

- ✓ Безвъзмездни помощи за училища - тези субсидии са на разположение на училищните съвети. Те могат да кандидатстват за безвъзмездна помощ за инициативи, насочени към родителите, които поради различни препятствия, не участват в образованието на детето си.
- ✓ Безвъзмездни средства за регионални или провинциални проекти - тези субсидии са на разположение на родителски организации и училищни съвети, неправителствени организации и институции за след средното образование, които работят в партньорство с родителите.

Средствата за участие и ангажиране на родителите подкрепят участието на родителите в цялата провинция чрез финансиране на редица инициативи, чиято цел е да помогне на родителите да участват по-активно в образованието на своите деца.

Безвъзмездните средства подкрепят

проекти, които:

- идентифицират и намаляват пречките, като езикови бариери, които възпрепятстват участието на родителите в обучението на техните деца, липса на знания за училищната система в Онтарио, скорошна емиграция, бедност и др.
- сближават култури, като се отбелязва разнообразието и се изграждат взаимоотношения;
- запознават родителите с ресурси като библиотека за родители, информационни пакети и информационни вечери;
- помагат на родителите да говорят с децата си на чувствителни теми като насилието;
- създават връзки между родителите, училищните и обществените служби;
- осигуряват на родителите умения и ресурси, от които те се нуждаят, за да подкрепят обучението на децата си у дома.

В цялата провинция са финансирани хиляди проекти. От тях могат да бъдат посочени няколко:

- „Успехът в училище започва с родителите“ - начално училище Laure-Riese, Торонто

Вечер за родители с интерактивна информация и представяне на нови подходи и стратегии за начините, по които родителите могат да помогнат на децата си при подготовката на домашните.

- „Семинари за родители“ - католическо начално училище “Frère-André”, Бару

Поканени са лектори на поредица от семинари за обсъждане на теми като кибертормоза, безопасността в училище и подкрепата на деца със специални нужди.

- „Информирани и ангажирани родители“ католическо начално училище Sainte-Lucie, Южен Стормонт

Серия от семинари за родители по различни теми като грамотност на семейството, грижи за семейства със смесени бракове, творческа (конструктивна) дисциплина и здраве, кибертормоз и безопасност в интернет.

Комитети за родителско участие

Родителите могат да се включат пълноценно в обучението на децата си чрез участие в училищните съвети и комитетите за родителско участие.

Комитетът за родителско участие е важен консултативен орган на училищните съвети. Това е официална структура на съвета и основен инструмент за увеличаване на участието на родителите и подпомагане на ефективността и благополучието на учениците.

Комитетът за родителско участие осъществява пряка връзка между родителите и директора по образованието и съветниците на училищното настоятелство. Докато училищният съвет се фокусира върху училището и местната общност, комитетът за родителско участие действа на ниво училищен съвет и се занимава с въпроси, засягащи няколко училища.

Регламентът на Онтарио № 612/00 изисква всички училищни настоятелства в провинцията да имат комитет за родителско участие, да уточнят неговия състав, функции и мандат. Заинтересованите страни в образованието, вкл. родителите, са взели участие в консултациите по време на подготовката на този регламент.

През учебната 2005-2006 година Министерството на образованието създава Бюро за участие на родителите. Бюрото отговаря за разработването и прилагането на инициативи за ангажираност на родителите, които допринасят за ефективността и благополучието на учениците в провинцията. Правителството в момента разпределя на училищните съвети финансиране от 5 хил. дол. на година плюс 17 цента за един ученик, предназначени за комитета за родителско участие, както и 500 дол. на училищния съвет за подкрепа на дейности, свързани с участието на родителите.

Всеки училищен съвет е различен, както и всеки комитет за родителско участие.

Комитетът на родителите засилва ан-

гажимента на родителите чрез:

- предоставяне на училищните настоятелства на предложения за участие на родителите и начини за общуване с тях;
- разработване на стратегии и инициативи, които училищните съвети биха могли да използват, за да се ангажират повече родители при подпомагане на обучението на децата у дома и в училище;
- обмен на информация с училищните съвети и подкрепа на тяхната работа.

Дейността на комитета за родителско участие се основава на специфичните нужди на училищния съвет и разнообразието на общността и зависи от неговата организация и членове. Той се управлява от родителите. Президентът и съпрезидентите са родители, както мнозинството от членовете. За да отговарят на условията за избиране или назначаване в комитета, родителите трябва да имат дете, записано в училище на съответния училищен съвет. Директорът по учебната част и училищният съветник са също членове, за да се осигури директна връзка с училищния съвет. Комитетът включва до трима членове на общността. Всеки комитет определя въз основа на местните нужди включването на други лица като директор на училището, член на учителския състав. Комитетът заседава най-малко четири пъти годишно.

Разлика между комитетите за родителско участие и училищните съвети

Училищният съвет е орган на училището. Комитетът се фокусира върху въпроси, които засягат няколко училища и осъществява връзка между родителите, директора по учебната част, съветниците и училищните съвети. Той дава предложения на училищния съвет по отношение на участието на родителите, общува с училищните съвети и ги подкрепя и предприема дейности, които помагат на родителите да подкрепят ученето на децата си у дома и в училище.

Подобно на всички партньори на образо-

ванието, комитетите играят важна роля в постигането на визията и целите на политиката на Онтаро за участие на родителите с цел подпомагане на постиженията на учениците.

Засилване на участието на родителите в училище: някои идеи към училищните съвети

Ключът към подобряване на участието на родителите е да се разберат техните нужди и интереси преди планиране на програми и дейности.

Идея 1: Проучване на родителите

Провеждане на проучване, за да се установи какво може да накара родителите да станат по-ангажирани в образованието на децата си и в училищния живот.

Трябва да се вземат предвид следните насоки:

✓ В изследването трябва да бъдат включени всички родители.

✓ Въпросите трябва да обхващат всички възможности за участие в живота на училището, а не просто участие в училищния съвет.

✓ Полезно е проучването да се преведе на няколко езика.

✓ Когато се подготвя проучването, да се обмисли включването на:

- списък на специфичните видове дейности, в които участието на родителите е желателно и необходимо – придружаване на екскурзии, помощ в стаята за приготвяне на домашните и др.
- място, където родителите могат да показват умения, опит и таланти, които те са в състояние да използват и приложат;
- списък с информация за училището и графа, където родителите могат да посочат това, за което биха искали да научат повече;
- покана към родителите за участие в деня на кариерата с възможност да представят своята професия;

- графа за предложения, където родителите могат да посочат начини за подобряване на комуникацията с училището;
- графа, където да се посочва какви пречки преодоляват родителите, за да вземат участие и да присъстват на училищните дейности и др.;
- графа с информация за родителя и адрес (имейл, телефон, адрес за кореспонденция), на който да получават информация.

Идея 2: План за действие

Планът за действие се подготвя въз основа на отговорите на родителите в рамките на анкетирането.

✓ Най-напред се проучват очевидните „празнини“, които изпъкват в отговорите на родителите.

✓ Изброяват се дейностите, за които родителите са потвърдили, че са на разположение, а след това другите умения и опит, които те предлагат да използват.

✓ Когато родителите са готови да се намесят, веднага им се отговаря.

✓ Старателно се държи сметка за вида информация, от която родителите се нуждаят и която желаят, както и за предложенията им за подобряване на комуникациите при планирането на информационни вечери и други събития за разпространение на информация.

✓ Обсъждат се възможностите за намаляване на пречките за участието на родителите, установени при проучването.

✓ Разглеждат се начините как безвъзмездните помощи за участие и ангажираност на родителите могат да помогнат за преодоляване на пречките и подобряване на участието им.

✓ Създава се списък за контакти с родителите, като се започне със сведенията, предоставени в проучването.

✓ В сътрудничество с ръководството на училището се разработва план за дейностите, които трябва да бъдат предприети, длъжностните лица и времето и мястото на всяка дейност.

Кръгла маса за партньорство в образованието

От 2004 г. Кръглата маса за партньорство в образованието е форум за излагане на различни гледни точки върху провинциалната политика относно образованието. Участниците са ученици, родители, педагогически съветници, директори по учебната част, надзорни служители, учители, помощни работници и директори на училища.

Сътрудничеството е необходимо, за да се постигне реална положителна промяна в образователната система и да се помогне на учениците да постигнат по-добри резултати.

Участниците имат възможност да допринесат за нарастване на обществения интерес към образованието, финансирано от държавния бюджет. В замяна на това те са съгласни да се търси консенсус и, доколкото е възможно, да се поставят въпросите най-напред на Кръглата маса за партньорство, за да могат всички членове да ги разгледат и да помогнат за тяхното колективно решаване.

Осъществяване на партньорството

Партньорството, което предлага правителството, се осъществява на две нива.

Първо, „партньорството в образованието“ начертава общите отношения, които то се стреми да установи с всички заинтересовани страни в тази област, и по-специално желанието на правителството да обедини за своята кауза всички онези, които работят в общественото образование. Например създадена е електронната мрежа OPEN (Ontario Provincial Education Network), позволяваща по-добро общуване с тези, които се интересуват от провинциалната политика в образованието.

Второ, лидерите на представителни групи в образованието са поканени на срещи и заседания (кръгла маса), за да обсъждат

въпросите и основните проблеми, пред които е изправена образователната система, и да допринесат за тяхното решаване. Тези срещи не заместват редовните срещи между министъра и правителството с различни групи или организации. Тяхната цел е по-скоро да се консултират с представителните групи за голяма част от усилията в подкрепа на образованието, което засяга местните избиратели, ученици и техните родители, учители, помощен персонал и училищни директори.

Също така е желателно да се осигури участието на групи, които играят второстепенна роля в областта на образованието, като например нестопански организации и фирми, допринасящи за успеха на общественото образование. Освен това трябва да се улесни участието на всички групи, които се нуждаят от помощ, за да бъдат цялостно представени в това партньорство.

Кръглата маса за партньорство в образованието не е вид дипломатическа среща, по време на която участниците защитават своите позиции. Тя дава резултати само ако предоставя форум за решаване на идентифицираните проблеми, което позволява на заинтересованите страни да обяснят нуждите и стремежите, оправдаващи техните позиции, и да представят факти, които ще помагат на другите да разберат тяхната гледна точка.

Основна предпоставка за партньорството е, че всички участници са съгласни да работят за укрепване на системата на публично финансираното образование. Те са помолени да поемат серия от ангажменти към Кръглата маса, както е посочено по-долу, в началото за една година, а в идеалния случай - за целия мандат на правителството.

Ангажменти на партньорите в областта на образованието

Ангажменти на министъра на образованието и науката:

- да разпространява за обсъждане бързо и подробно политиките преди тяхното прилагане;
- да присъства на срещите и да ги ръководи, да участва в дискусии и да търси съгласие по обсъжданите въпроси;
- да разпространява информация въз основа на насоките, за да улеснява конструктивните дискусии;
- да взема предвид всички гледни точки, и доколкото е възможно, да отговаря директно на физически лица или групи, които ги изразяват;
- да участва в дейностите, организирани между заседанията на Кръглата маса, за да се намерят решения на идентифицираните проблеми.

Ангажименти на членовете на Кръглата

Източник:

Organismes de parents

<http://www.edu.gov.on.ca/fre/parents/getinvolved.html>

та маса:

- да участват в дейностите, разкривайки своята позиция и на своите членове по отношение на този, който представлява обществен интерес в общественото образование;
- да участват конструктивно и да допринасят за установяване на консенсус;
- да разпространяват информацията, получена по време на Кръглата маса, сред своите членове и да търсят тяхното мнение;
- доколкото е възможно да поставят всеки нов проблем най-напред на Кръглата маса, да го представят като предизвикателство за разглеждане едновременно от всички членове;
- да участват в дейности между заседанията на Кръглата маса, за да се намерят решения на идентифицираните проблеми.

Н. Колева

ИНВЕСТИРАНЕ В ОБРАЗОВАНИЕ ЗА ФИНАНСОВО ОГРАМОТЯВАНЕ НА УЧЕНИЦИТЕ В ОНТАРИО

През 2010 г. по искане на Съвета за учебните планове в провинция Онтарио, Канада, е създадена работна група, чиято цел е да събере информация и да проведе консултации за възможните начини за „вграждане“ в учебния план на образование, свързано с финансовото ограмотяване на учениците.

Разбирането на основите на финансите от страна на младите и по-възрастните граждани води до тяхното по-сигурно и безопасно „придвижване“ в днешния сложен финансов свят. В доклад на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) се посочва, че:

„От финансовото образование могат да се възползват потребители от всички възрасти и с различни нива на доход. За млади-

те, които тепърва започват своя трудов стаж, то може да предостави основни инструменти за бюджетиране и спестяване, така че разходите и дълговете да бъдат контролирани. Финансовото образование може да помогне на семействата да спестят средства за собствено жилище и/или за образованието на децата си. То може да помогне на по-възрастните работещи граждани, гарантирайки им, че имат достатъчно спестявания за пенсиониране, като им предоставя информация и умения за мъдър инвестиционен избор.“

Финансовата грамотност на учениците в провинция Онтарио е важна, тъй като след тяхното завършване те имат повече отговорности – започване на работа, участие в стажантски програми, записване за учене в

колеж или университет. Тяхната финансова сигурност и благосъстояние ще зависят отчасти от собствените им умения за успешно справяне с нарастващата сложност на финансовия свят.

Канадски и международни проучвания сочат, че финансовата грамотност сред младежите е ниска. През 2009 г. проучване на компанията *Youthography*, поръчано от организацията с нестопанска цел *Investor Education Fund*, установява, че:

- само 28% от учениците считат, че имат познания за парите и могат да вземат правилни решения, свързани със собствените си разходи;
- в отговори на въпроси по конкретни финансови теми учениците оценяват собствените си финансови познания като ниски, а 57% от тях са на мнение, че училището трябва да им предостави информация, свързана с управлението на парите и личните им финанси;
- само 38% от учениците преценяват, че са подготвени да управляват личните си финансови средства след своето завършване.

Много от учениците приветстват и считат, че по-засилено обучение в тази област ще им бъде от полза. Осигуряването на възможност за развитие на финансовата грамотност на учениците е от особена важност, а нейното насърчаване е основна част от плана „*Open Ontario*“, целящ изграждане на добре образована работна сила и подготовка на провинцията за по-успешно бъдеще.

Учебните планове в основното и средното образование в Онтарио предоставят много възможности за разбиране и по-добра грамотност по различни финансови теми.

В основното образование в обучението по математика учениците развиват умения за решаване на задачи, разбиране на числа,

количества, пропорции и уравнения, а чрез изучаване на средствата за масова информация в учебните планове за езиково обучение се развиват критично мислене и аналитични умения. При изучаването на социални науки учениците научават как решенията им за използване на наличните ресурси допринасят за благосъстоянието на семейството и обществото.

В средното образование уменията и понятията, свързани с финансовата грамотност, са разгледани най-често в учебните планове по кариерно ориентиране и образование, бизнес науки, математика, социални и хуманитарни науки. Практическо обучение и груп тип програми за придобиване на трудов опит, както и програмите *Specialist High Skills Major** са добра възможност за учениците да прилагат наученото по различни финансови теми в реална работна среда.

ОСНОВНИ ИЗВОДИ НА РАБОТНАТА ГРУПА

Информацията на работната група за обучението по финансова грамотност е събрана от различни източници, които най-общо могат да се групират като:

- презентации от представители на образователни организации и физически лица, притежаващи опит във финансовата грамотност;
- фокус групи от преподаватели, студенти, родители и всички останали заинтересовани страни;
- публични допитвания и анкети за финансовата грамотност;
- изследване на чужди подходи и стратегии в областта на финансовата грамотност.

Значение на обучението за финансово оgramотяване, подпомагащо успеха на учениците

* Specialist High Skills Majors дава възможност на учениците да се фокусират върху професионалното развитие според техните умения и интереси, като същевременно се покриват изискванията за диплома за средно образование в провинция Онтарио (Ontario Secondary School Diploma OSSD).

При всички заинтересовани групи (учители, родители, ученици и бизнес общността) е налице пълен консенсус затова, че финансовата грамотност е умение, съпътстващо целия живот. Всички групи са на мнение, че за учениците е особено важно да придобият финансови познания, умения, нагласи и отношение, които да им помогнат за взимане на разумни финансови решения.

Включването на обучение за придобиване на финансова грамотност в съществуващите задължителни учебни предмети помага на учениците да развият критично мислене при взимането на финансови решения (напр. включеното образование за финансово огромяване в задължителните за 10. клас предмети за кариерно проучване (свързано с въпроси, оказващи влияние върху житейските планове на учениците след завършване на средно образование).

Потенциал на образованието по финансова грамотност за преодоляване на социалното неравенство

Според мнението на родители и възпитатели, ако финансовото образование достига до всички ученици, то създава потенциал за успешно преодоляване на социалното неравенство. За да се осъществи това, учебните програми трябва да са чувствителни към многообразието на социалната среда или положението, в което се намира семейството на ученика. Програмите включват диференцирани стратегии, отговарящи на образователните потребности на различните ученици.

Например някои ученици със специални образователни потребности, като част от техния индивидуален учебен план, се нуждаят от определено приспособяване на учебната среда или допълнителни помощни технически средства в подкрепа на тяхното обучение. Други ученици, пристигащи в Онтарио, имат нужда от допълнителна подкрепа, тъй като тепърва започват да учат английски език и процесите, свързани с финансовата

система на Канада, са непознати за тях.

Необходимост от съсредоточаване върху основното съдържание и компетенциите на финансово образование

Работната група установява значително съгласие относно основните теми, които обучението за придобиване на финансова грамотност трябва да включва, а именно:

- обща представа за доход, пари, печалба, спестявания, разходи, инвестиции, бюджетиране, кредит и заем, финансови рискове и изгоди, сложна лихва, пенсия, застраховане, данъци и по-нататъшно планиране на приходи и разходи;
- функциониране на финансовата система;
- разлики между потребности и желания;
- потребителска осведоменост и реклама;
- финансови измами и последствията от тях;
- бъдещи последици от финансовите решения;
- житейски планове след завършване на училище.

Отбелязва се, че голяма част от очакванията към учебната програма в Онтарио по някакъв начин са свързани с тези финансови теми.

Необходимост от подкрепа на учителите в процеса на обучение

Според учителите подкрепата им за увеличаване на техните познания по финансови теми посредством професионално обучение и ресурси изгражда у тях увереност и насърчава процесите на обучение и учене в класната стая.

В някои училища учителите по определени области на знанието като бизнес наука, широки технически профили, икономика, изучаване на семейството и математика притежават професионални знания и умения и имат желание да споделят своя опит с учи-

тели от училището, в което работят или с други училища.

Работната група констатира, че външни ресурси, пренасящи опита от реалността в класната стая (гост-лектори, презентатори), са полезни за преподавателите и учениците. Като цяло всички страни са съгласни, че това насърчава учениците в обучението им за взимане на финансови решения.

Подпомагане на учителите да определят възможностите за интегрирано обучение

Преподаването по теми, свързани с финансовата грамотност по интегриран начин, се осъществява под различни форми. В частта, свързана с медийната грамотност, от езиковия учебен план за пети клас, учениците анализират посланията в различни медийни текстове и тяхната ефективност. Учителят съставя проект за проучване от страна на учениците, основан на изискванията на учебните планове по език, математика и изкуства за пети клас. По време на проекта учениците обсъждат по какъв начин медийните съобщения за даден продукт са свързани с техните нужди и как те влияят върху техните желания; сравняват предимствата и недостатъците на подобни продукти, налични в тяхната общност; изчисляват разходите за закупуване и поддръжка на определена версия на продукта; разглеждат последствията върху определен месечен бюджет след закупуването на продукта; правят медийна презентация, която рекламира продукта като желан избор за други потребители.

Разработване на ресурси за учители

Работната група установява, че изграждането на добра основа от ресурси за учителите е от важно значение в други сфери на правомощия като:

- осигуряване на подкрепа за професионално обучение;
- ангажиране на училищата в изследователски проекти, които помагат за развитието на ресурси, подкрепящи изпълнението;
- развиване на ресурси, свързани с учеб-

ните планове.

Като добър пример се посочва провинция Манитоба, в която, след консултация с Канадската фондация за икономическо образование, Министерството на образованието разработва „учебна карта“ за учениците. Нейната цел е непрекъснато и последователно да развива финансовите умения и знания през всички класове. Така учителите знаят какво са изучавали учениците в предишните класове, какво трябва да изучават след това и се осигурява възможност за създаване на свързани учебни програми, награждащи на ученото след всяка учебна година.

Професионално образование за практикуващи учители

Работната група отбелязва, че учителите оценяват въграденото в преподавателската работа обучение, както и възможностите за сътрудничество и планиране. Учителите подчертават, че добре проектираните професионални обучения, фокусирани върху представяне на съдържанието, преподавателски стратегии, инструменти и ресурси им позволяват да видят какви са най-добрите практики в класната стая (учителите дават за пример уебстраниците *EduGAINS* и *atelier.on.ca*). Професионално обучение може да се предлага чрез доставчици или под формата на семинари и курсове за допълнителна квалификация.

Необходимост от измерване на постигнатия напредък

Установяването на ясни мерки за напредък е изключително важно при оценяване на ефективността на образователните инициативи, в т.ч. и на образованието за придобиване на финансова грамотност.

Постиженията на учениците по темите в образованието за финансово ограмотяване, заложили в учебния план на Онтарико, се оценяват в съответствие с политиката, очертана от министерски документ „Нарастващ успех: преценка, оценка и отчетна дей-

ност в училищата в провинция Онтарио“ (*Growing Success: Assessment, Evaluation, and Reporting in Ontario Schools*) от 2010 г. В него се отбелязва, че учителите са длъжни да преценяват, оценяват и извършват отчет за това в каква степен учениците изпълняват очакванията, заложили в учебната програма.

Редица преподаватели и учени препоръчват разработване на начини за измерване на степента на изпълнение на образованието за придобиване на финансова грамотност, които включват индикатори за мониторинг и оценка на училища и училищни настоятелства по отношение на напредъка им в процеса по прилагане на образованието за придобиване на финансова грамотност.

Необходимост от включване в процеса и консултации с учители, ученици, родители, семейства и всички останали заинтересовани страни

Непрекъснатите консултации и комуникацията със заинтересованите страни, а също и сътрудничеството между представители на частния сектор, правителствени и неправителствени организации са от жизненоважно значение за успеха на инициативата за финансово огромотяване на учениците.

Работната група отчита, че учителите оценяват възможността за достъп до обществени партньори, от които да се информират за развитието на интригуващи и съответстващи учебни стратегии. Важно е също така, че учителите имат възможност за диалог по темата за финансово огромотяване с други учители, ученици, родители и семейства. Ръководители, длъжностни лица, училищни настоятелства и училищни директори трябва да бъдат включени в диалога за финансово огромотяване.

За по-голям успех на инициативата за финансово огромотяване в училищата в Онтарио от важно значение е:

- повишаване на осведомеността за инициативата сред ученици, родители, семейс-

тва, както и сред широката общественост;

- участие на родителите и семейства на учениците като партньори в развитието на образованието за придобиване на финансова грамотност.

В събраните данни от работната група домът е цитиран като основен източник на знания, умения и нагласи по финансовите въпроси. От проведено онлайн допитване става ясно, че родителите подчертават важноста на собствената им роля във финансовото огромотяване на техните деца.

Необходимост от широко сътрудничество

Друга важна тема е нуждата от сътрудничество извън рамките на образователната общност. Много програми за финансово огромотяване включват партньорство между правителства, министерства, институции, организации с нестопанска цел, както и такива от частния сектор. В провинция Онтарио министърът на образованието и федералният министър на финансите обявяват съвместно инициативата за финансово огромотяване на учениците.

Изследването на работната група, както и нейният принос към дискусията, провеждана от федералната работна група за финансово огромотяване, установява допълнителна връзка на провинция Онтарио с други провинции, както и с федералното правителство. Мандатът на федералната работна група е свързан с предоставяне на съвети и препоръки към федералния министър на финансите относно националната стратегия за укрепване на финансовата грамотност на всички канадци. Окончателният доклад на федералната работна група е представен на федералния министър през декември 2010 г. и включва съвети относно възможните области за сътрудничество в инициативата за финансово огромотяване между различните сектори и различните нива на управление.

Необходимост от лидерство в инициативата за финансово ограмотяване

Участниците в консултациите подчертават, че финансовата грамотност е важна за цялото население, а не само за учениците. Те считат, че водеща роля трябва да имат не само министерството и училищните настоятелства, но и най-високите нива на правителството и широката общественост.

Като пример е посочена създадената от Министерство на финансите в САЩ Комисия за образование и финансова грамотност (*Financial Literacy and Education Commission – (FLEC)*), чиято цел е насърчаване на междуведомственото управление и сътрудничеството в областта на финансовата грамотност. Комисията е и координатор на усилията на различните отдели на федералните власти за по-нататъшно финансово ограмотяване на цялото население.

Необходимост от оптимизиране на технологията в подкрепа на образованието за финансово ограмотяване

Технологията е полезен инструмент в процеса на финансово ограмотяване, но тя не може да замести ефективното обучение. Заинтересованите страни препоръчват технологията да се използва за развитие на способностите на учителите, насочване на вниманието на учениците към инициативата и осигуряване на начини за родители и други членове на общността да придобият представа какво изучават учениците.

Като цяло технологията се използва за подпомагане на много инициативи за финансово ограмотяване, като един от начините за нейното приложение е да се осигурява достъп до:

- ресурси за учители и учебни планове;
- инструменти за обучение и оценяване, свързани с личните финанси или други теми;
- менторски програми, съчетаващи учители и професионалисти от бизнеса.

Изключително важно е всеки учител да разработи програма за класната стая, която да отговаря на образователните потребности и житейския опит на всеки ученик.

Освен за достъп до информация, технологията се използва и в подкрепа на обучението на учениците. В онлайн запитване на въпроса „Какъв тип ресурси бихте препоръчали за подкрепа на обучението на учениците?“ най-приоритетни според респондентите са:

- интерактивен софтуер, вкл. симулация на реални ситуации;
- уеб базирани ресурси.

Работната група установява и широк консенсус по отношение на това, че образованието за придобиване на финансова грамотност трябва да ангажира учениците, свързвайки ученето с реалния живот. Учителите в Онтарио използват различни игри, симулации и уеб базирани инструменти, отразяващи реални ситуации.

Необходимост от разгръщане на финансовата грамотност в по-широк контекст

При планирането на учебни програми, включващи финансово образование, учителите откриват, че те могат да са свързани с други важни политики на министерството в различни области на образованието. Финансовото ограмотяване се нарежда до важни области като подкрепа на ученици със специални образователни потребности, околна среда, личностно развитие, справедливост и приобщаващо обучение.

Работната група установява връзката на финансовата грамотност с понятия като съпричастно гражданство, личностно развитие и взимане на морални решения. Ученици, родители и учители очертават силната връзка между разбирането на финансовите последици от едно решение и разбирането на социалните, етичните и екологични последици от него.

ПРЕПОРЪКИ НА РАБОТНАТА ГРУПА

Препоръките на работната група са основани на направените изводи от проведените консултации и от проучване на практиките за финансово ограмотяване в Канада и света. Във всяка една от областите посочени по-долу, работната група препоръчва на Министерството на образованието в Онтарิโอ да направи следното:

Основни знания, умения и компетенции на учениците

1. Финансовата грамотност да е задължителна част от учебните планове.

2. Въвеждане и интегриране на образованието за получаване на финансова грамотност в учебните планове възможно най-рано посредством уместен и подходящ за възрастта на ученика начин.

3. Продължаване на процеса по въграждане в учебните планове на основното съдържание и уменията, необходими за финансовата грамотност. При следващия преглед на учебните планове министерството може да има възможност да разширява или добавя нови теми.

4. Насърчаване на учителите и възпитателите да възпитават отговорно, ангажирано и съпричастно гражданство като част от обучението за финансово ограмотяване.

Подкрепа на учители и други възпитатели

5. Осигуряване на подкрепа за учители и възпитатели чрез предоставяне на професионални възможности и ресурси за обучение, свързани с финансовото ограмотяване. Това може да се постигне ефективно чрез:

- улесняване на обмена на ресурси, свързани с учебните планове и ефективни практики чрез електронни инструменти като *Ontario Educational Resource Bank*;

- разработване на „учебна карта“ или други инструменти, в които са предвидени образователни възможности в учебните планове, помагачи на училищата и учителите

в процеса на прилагане на образованието за придобиване на финансова грамотност;

- насърчаване на образователните възможности чрез професионални асоциации, федерации и други организации на учителите за повишаване на техните знания и умения по финансова грамотност.

6. Консултиране с образователните структури и преподавателския състав в колежите и университетите за проучване на начините за подкрепа на учителите в сферата на професионалното обучение за придобиване на финансова грамотност.

Ангажиране на правителството, училищните настоятелства, училищата, учениците, родителите, семействата и широката общественост

7. Работа с училищните настоятелства и училищата за разработване на стратегии за ангажиране на широк кръг от заинтересовани страни, вкл. родители и училищни съвети, за подпомагане на образованието по финансова грамотност.

8. Насърчаване на сътрудничеството и разработване на планове за съвместна работа с други министерства, училищни съвети и обществени партньори за принос в подпомагането на образованието за финансово ограмотяване. Училищните настоятелства и училищата трябва да помислят за партньорство (когато е възможно) в рамките на техните местни общности.

Лидерство и отговорност

9. Включване на информация за хода на изпълнението на образованието за финансово ограмотяване в съществуващите рамки и мерки за отчетност от страна на училищните съвети и училищата.

10. Провеждане на изследване относно ефективните механизми, подпомагачи училищните съвети и училища за проследяване на напредъка в прилагането на образованието за финансово ограмотяване.

11. Разработване на насоки за подпомагане на училищните настоятелства и училищата при планирането и прилагането на образованието за финансово грамотяване.

Значение на равенството

12. Събиране и споделяне на непрекъснато появяващи се учебни стратегии и практики, свързани с финансовата грамотност, подкрепящи обучението на различните групи ученици. Всички ученици имат право да изучават финансови концепции и да придобиват финансови умения по най-добрия начин, отговарящ на техните възможности.

Оптимизиране на технологията

13. Оптимизиране на използването на технологични инструменти (според случая), подкрепящи образованието за финансово грамотяване. Съществуващите на министерско и училищно ниво структури и мрежи трябва да осигуряват ефективна технологична подкрепа.

Източници:

1. A Sound Investment. Financial Literacy Education in Ontario Schools. 2010 г.
http://www.edu.gov.on.ca/eng/financia_literacy_eng.pdf
2. Официална страница на Министерство на образованието в Онтарио
<http://www.edu.gov.on.ca/morestudentsuccess/SHSM.asp>

М. Луканов

СЪЗДАВАНЕ НА РАБОТНИ МЕСТА ЧРЕЗ ИНВЕСТИРАНЕ В УЧИЛИЩАТА В САЩ

Материалното състояние на училищата е свързано с широк спектър от резултати, включително посещаемостта и успеха на учениците, както и привличането на учители и удовлетвореността от работата. Отлагането на поддръжката и забавянето на обновяването не е в услуга на учениците и учителите, което се потвърждава от множество проучвания, показващи връзката между материалното състояние на училището и постиженията на учениците. Училищите сгради с лошо осветление, неефектив-

но отопление и охладителни системи, прекомерен шум или други недостатъци поставят учениците в неравностойно положение.

В заключение препоръките на работната група отразяват някои принципи за подобряване на финансовата грамотност на учениците в провинция Онтарио:

- Всички ученици имат право на качествено обучение, което насърчава развитието на личността.
- Всички ученици имат право да учат по най-добрия за тях начин, съответстващ на техните възможности.
- Всички ученици трябва да се насърчават да станат отговорни, ангажирани и състрадателни граждани.
- Всички ученици трябва да имат подкрепата на образователната мрежа и други партньори от общността.

Работната група напомня, че въпреки работата на правителството по подобряване на финансовата грамотност в провинция Онтарио, съществуват много възможности за съвместна работа между ученици, учители, родители, семейства, както и широката общественост за изграждане на техните финансови познания, разбираня и умения.

Няколко доклада документират връзката между неподходящите условия в сградата на училището с намалената посещаемост и понижените резултати на учениците:

- Учениците в училищата, които се нуждаят от основни ремонти, са по-склонни да пропускат учебни дни и е по-веро-

ятно да отпадат от училище. В начално или средно училище с 1000 ученици, което се нуждае от значително обновяване, ежедневната посещаемост може да се намали с четири до пет ученици в сравнение с училище в добро състояние, като в средните училища може да има повече от десет допълнително отпаднали ученици всяка година.

- Проучване в щата Вирджиния установява високите академични постижения сред учениците от средното образование в по-новите или в наскоро обновените училища в сравнение с учениците в по-старите сгради. Процентът на учениците, преминаващи стандартни гържавни изпити по английски език, математика и природни науки през учебната 2005-2006 година е значително по-висок в сградите с установени стандартни условия, отколкото в сградите, които са под стандарта.
- През 2006 г. проучване на средните училища в щата Тексас показва значителна разлика в резултатите от тестовете по математика, изкуства и природни науки между учениците в сгради с добри условия, лошо състояние или нуждаещи се от реновиране и резултатите на учениците в сгради в отлично състояние. Освен това се установява и значителна разлика в процента завършили ученици с по-висок успех в сгради с отлични условия спрямо учениците от училища с добри или лоши условия.
- Проучване от 2008 г. на обществените училища в щата Ню Йорк показва, че учениците, посещаващи училища в лошо материално състояние, пропускат повече дни от обучението и се представят по-слабо на стандартните тестове по математика и изкуства дори и след отчитане на другите възможни фактори като икономическия статут, размера на училището и качеството на учителите.

Освен положителните ефекти върху преподаването и ученето, модернизиранието и обновяването на училищата спомагат за

пестене на енергия и пари. Всяка година училищата изразходват повече от 6 млрд. дол. за енергия – повече отколкото за компютри и учебници, като 30% от тази сума се губи за неефективно или ненужно използване на енергията. Училищните райони, които използват по-ефективно енергията, могат да пренасочват повече спестявания за други цели.

- ✓ Обществените училища в щата Луизиана инвестират 10 млн. дол. в подобрения за енергийна ефективност на електрическите и вентилационните системи – подобрения, които спестяват 860 хил. дол. годишно.
- ✓ Училищният район "Central Bucks School" на щата Пенсилвания изразходва 14 млн. дол. за надграждане на електрическите системи, включително енергоспестяващо осветление и компютърен контрол за повишаване на ефективността. Очаква се тези инвестиции да спестят 28 млн. дол. през следващите 14 години.
- ✓ В училищния район „San Ramon Valley Unified School“ на щата Калифорния се инсталират 10 хил. фотоволтаични панела в пет училища от всички 23 в района. Тези панели генерират достатъчно електричество, за да компенсират до 75% от използваната електроенергия във всяко училище, което води до икономии, които ефективно изплащат инвестицията в панелите за 16 години.

Задържане на учителите в класните стаи

Образователната система в САЩ е един от най-големите източници на сила и икономическа конкурентоспособност, както и двигател на напредъка в науката, технологиите и изкуствата. Не трябва да се очаква обучението на децата за високкоквалифицираните работни места или за възможностите на бъдещето да се извършва без инвестиции в образователната система. В САЩ не може да се изгради образователна систе-

ма на световно ниво без учители в класните стаи.

Тежката рецесия причинява сериозни бюджетни проблеми за много щатски и местни правителства, които финансират по-голямата част от обществените разходи за средното образование. Това означава, че училищните райони са принудени да взимат трудни решения. От края на октомври 2011 г. за една година около 120 хил. учители и училищен персонал са изгубили работните си места или почти 60% от всички съкратени от гържавна работа през този период, въпреки ръста от 1,8 млн. работни места в частния сектор. Близо 250 хил. обучители са загубили работните си места между октомври 2008 г. и октомври 2011 г., което представлява почти половината (48%) от всички съкратени през този период.

Без допълнителна подкрепа много училищни райони трябва да вземат по-трудни решения. Очакванията на правителството на САЩ са, че в резултат на съкращаването на гържавното и местното финансиране повече от 280 хил. работни места на обучители могат да бъдат застрашени. Ако училищните райони не получават федерална помощ, много от тях ще са принудени да намаляват броя на учителите в класните стаи или да прибегват до други мерки като допълнително отлагане на поддръжката, скъсяване на учебната година или съкращаване на разходите за учебници и пособия.

Приходите, събирани от гържавните и местните власти от източници, различни от федералното правителство и нарастващи със стабилни темпове преди рецесията, намаляват рязко с 9,6% от втората половина на 2008 г. до средата на 2009 г. До второто тримесечие на 2011 г. гържавните и местните приходи достигат нивото си от средата на 2008 г. и това намалява влиянието на инфлацията. Те остават доста под прогнозния ръст на приходите, като се запазва

тенденцията от преди рецесията. Големият спад в приходите от нефедерални източници принуждава щатовете и областите да намаляват разходите си и да търсят увеличение на приходите от други източници, включително от федералното правителство.

Публикуваните напоследък данни на Центъра по бюджет и политически приоритети показват, че тези проблеми продължават да съществуват. Дефицитът на гържавния бюджет възлиза на над 100 млрд. дол. през всяка от фискалните години – 2009, 2010 и 2011, като се очаква той да продължава да се увеличава дори при възстановяването на икономиката от рецесията.

Запазване на успеха на учениците

Нито една от наличните възможности, които училищните системи могат да изберат, за да се справят със съкратените средства за учителите, не е добра. Някои райони избират да увеличат класовете, а други премахват програмите за лятно училище, извънучилищните дейности или преустановяват обучението по предмети като изкуство и музика.

В ерата на засилване на конкуренцията в световен мащаб, в резултат на която всички ученици трябва да напуснат училището готови за работа и по-нататъшно обучение, подобни съкращения са тревожни. Най-убедителното научно изследване по отношение на големината на класа, на базата на експериментални доказателства от Проекта STAR⁵, показва, че по-малкият размер на класа в първите години не само дава краткосрочни ползи за успеха на учениците, но и повишава вероятността те да присъстват и завършат колеж или да изучават предмети по природни науки, технологии, инженерство и математика (STEM)⁶.

⁵ Student Teacher Achievement Ratio

⁶ Science, Technology, Engineering and Mathematics

Изследването показва и значението на лятното обучение като ключов фактор за намаляване на разликата между учениците в неравностойно социално-икономическо положение и техните съученици, което прави възможно задържането на рисковите ученици в училище през лятото. Други доклади показват, че учениците, които участват в извънучилищни програми, имат по-ниска степен на престъпност и бременност. И докато е възможно предмети като изкуство и музика да се премахнат, подобни курсове са важни за поддържане на ангажираността на учениците в училище и за превенция на отпадането.

ЗАКОНЪТ ЗА РАБОТНИТЕ МЕСТА: ИНВЕСТИРАНЕ В УЧЕНИЦИТЕ

През 2011 г. президентът Обама предлага на Конгреса да одобри „Закон за образование и работни места“, който предвижда да се инвестират средства за обновление и модернизирание на хиляди обществени училища в страната, за подобряване на инфраструктурата на обществените колежи и задържане на стотици хиляди възпитатели в класната стая. Президентът счита, че трябва да се направи повече освен възстановяването от икономическата криза – да се изгради отново икономиката и да продължат дългосрочните инвестиции в бъдещето.

Законът е представен като начин за съвместна работа за създаване на работни места чрез подпомагане на малките бизнес предприемачи, инвестиране в образованието и създаване на конкурентоспособни продукти. Целта е повече хора да се върнат на работа и да има повече пари за работещите. Това е постижимо без допълнителен дефицит.

Планът на президента е да инвестира 30 млрд. дол. за подобряване на състоянието на националните публични училища – 25 млрд., предназначени за училищата K-12⁷ с приоритет провинциалните училища и спе-

циално финансиране за Бюрото за индианските образователни училища, и 5 млрд. за общинските колежи. Обхватът на наложителните ремонти и необходимите строителни проекти връщат стотици хиляди американци на работа – строителни работници, инженери, персонал по поддръжката, техници и електрически работници. Средствата могат да се използват за различни аварийни ремонти и проекти за обновяване като озеленяване и повишаване на енергийната ефективност, модернизация на компютърните зали и подобряване на технологичната инфраструктура в училищата.

Планът призовава за значителни инвестиции в училищната инфраструктура, модернизирание на поне 35 хил. публични училища и поддържащи ремонти и подобрения в националните общински колежи. Конкретните мерки предвиждат:

- **Почти 25 млрд. дол. да се използват за обновяване на съществуващите съоръжения в обществените училища**, 10 млрд. от средствата да се отпуснат директно на 100-те най-много нуждаещи се училищни райони, а 15 млрд. да се разпределят между отделните щати. Средствата не могат да се използват за ново строителство.

- **Да се развият безопасни, здравословни и технологично напреднали училища на бъдещето.** Местните области трябва да усвоят средствата така, че американските училища да са безопасна и здравословна учебна среда и да гарантират, че са напълно подготвени да обучават в уменията, необходими за XXI век по математика, природни науки и други технически области, и да служат като ефективни центрове за обучение и развитие на работната сила.

- **Максимална гъвкавост на щатите и финансиране на проекти за малки ремонти и мащабна поддръжка и обновление.** Инвестициите могат да се използват за различни проекти, включително озеленяване и подобрения за енергийна ефективност; премахване на покрития от азбест; подобрения

⁷ Училищата K-12 предоставят обучение на деца от 4-6-годишна възраст до завършване на 12 клас.

на обществени пространства около ясли и детски градини.

• **За да се гарантира, че училищата в най-лошо състояние ще бъдат в състояние да направят необходимите подобрения, почти 40 на сто от средствата да се отпуснат на 100-те най-нуждаещи се училищни райони.** Всяка от стотите местни образователни агенции с най-голям брой на децата, живеещи в бедност, ще получи средства, които ще се разпределят в рамките на 60 дни от влизането в сила, съгласно изискванията на Закона за началното и средното образование.

• **Останалите около 60% от средствата да се предоставят на отделните щати, за да имат гъвкавост за насочване на тези средства към допълнителни нуждаещи се области, включително училища в селските райони.**

• **Средствата да се усвоят бързо.** За субсидиите се очаква областите да получат средствата в рамките на 3 до 6 месеца от влизането в сила на закона и те трябва да се изразходват в рамките на 24 месеца. Средствата, предназначени за областите, трябва да се изразходват в рамките на 36 месеца.

• **Общинските колежи се обновяват, за да се гарантира, че са оборудвани със съоръжения, необходими за посрещане на нуждите на XXI век от работна сила.** Планът на президента предлага 5 млрд. дол. от инвестициите за модернизацията на оборудването на общинските колежи. Средствата могат да се използват само за възстановяване, обновление или модернизирание на оборудването, използвано главно за обучение или научни изследвания или за програми, които подготвят студентите за търсени в страната работни места.

Финансирането на модернизацията на училищата е предвидено така, че средствата да достигнат бързо до тези, които се нуждаят от тях; най-големите 100 училищни района получават директно финансиране, а според амбициозния график останалите средства се отпускат чрез щатите до учи-

лищните райони и общинските колежи. Целта е да се работи бързо. Много училищни райони и щати имат списък за изпълнение на проекти за обновяване на училищата, но не разполагат с ресурси за осъществяването им. Това финансиране им позволява да предприемат действия за училищна модернизация, докато създават работни места в индустриите, които имат значителни загуби. Модернизиранието на училищата не само връща хората на работа, но и подобрява здравето и безопасността на учителите и учениците и допринася за бъдещата конкурентоспособност на нацията.

Законът за работните места също допринася за запазването на учителите в класните стаи с възможност за предотвратяване на стотици хиляди съкращения и позволява на училищата да наемат или върнат на работа хиляди. Той подкрепя близо 400 хил. работни места в образованието.

Законът инвестира 30 млрд. дол. в подкрепа на гържавните и местните усилия за задържане, връщане и наемане на обучители в основното и средното образование. Тези средства помагат за предотвратяване на съкращенията и подкрепят наемането или повторното наемане на учители, съветници, асистенти в класните стаи, извънучилищен персонал, възпитатели и треньори по грамотност и математика. Средствата гарантират, че училищата са в състояние да задържат учителите в класните стаи, да запазят или увеличат редовния учебен ден и учебна година и да поддържат важните извънучилищни дейности.

Въздействието на финансирането е ясно: в щатите с най-голям брой ученици Законът за работните места подкрепя десетки хиляди работни места за обучители – Калифорния (37 300), Флорида (25 900), Илинойс (14 500), Ню Йорк (18 000) и Тексас (39 500). Финансирането е насочено към най-нуждаещите се училищни райони в цялата страна, особено тези с висок дял на учениците, които живеят в бедност. Дори в щати с по-малък

брой записани ученици законът има значително въздействие, като подкрепя над хиляда работни места за обучители в Монтана (1400), Арканзас (4100), Невада (3600) и Айова (4100).

Средните по големина училищни райони като тези в Уейк Каунти, Северна Каролина, Нешвил и Тенеси получават финансиране в размер от 50 млн. до 75 млн. дол.

Инвестиции в образованието по щатове според Закона за работните места

щат	Финансиране за обучители	Финансиране за училища К-12	Финансиране за общинските колежи	общо
Алабама	\$451,477,775	\$390,260,746	\$67,478,274	\$909,216,795
Аляска	\$70,483,533	\$62,002,130	\$2,500,000	\$134,985,663
Аризона	\$625,502,087	\$544,400,210	\$116,647,092	\$1,286,549,389
Арканзас	\$278,349,252	\$270,703,905	\$42,446,605	\$591,499,762
Калифорния	\$3,621,259,606	\$2,812,563,514	\$1,131,133,473	\$7,564,956,593
Колорадо	\$478,613,481	\$265,104,258	\$57,481,898	\$801,199,637
Кънектикът	\$336,337,446	\$185,012,563	\$37,970,873	\$559,320,882
Делауеър	\$82,997,471	\$73,285,210	\$11,588,808	\$167,871,489
окръг Колумбия	\$45,109,614	\$84,712,378	\$2,500,000	\$132,321,992
Флорида	\$1,669,491,158	\$1,280,253,876	\$288,434,822	\$3,238,179,856
Джорджия	\$956,651,560	\$909,530,119	\$140,587,635	\$2,006,769,314
Хавай	\$122,264,776	\$82,237,526	\$18,901,624	\$223,403,926
Айдахо	\$159,774,914	\$93,563,891	\$11,246,509	\$264,585,314
Илинойс	\$1,235,498,910	\$1,111,638,798	\$212,686,549	\$2,559,824,257
Индиана	\$629,292,696	\$443,374,881	\$79,760,295	\$1,152,427,872
Айова	\$287,247,469	\$132,616,241	\$56,744,037	\$476,607,747
Канзас	\$278,459,287	\$191,435,153	\$45,349,485	\$515,243,925
Кентъки	\$406,537,820	\$390,932,824	\$54,747,425	\$852,218,069
Луизиана	\$434,370,214	\$516,782,765	\$40,725,712	\$991,878,691
Мейн	\$117,334,751	\$90,666,169	\$12,816,227	\$220,817,147
Мериленд	\$541,737,372	\$315,808,118	\$93,949,634	\$951,495,124
Масачузетс	\$591,820,857	\$378,648,666	\$68,787,155	\$1,039,256,678
Мичиган	\$945,525,188	\$926,299,948	\$157,686,120	\$2,029,511,256
Минесота	\$504,350,564	\$274,462,373	\$87,839,954	\$866,652,891
Мисисипи	\$290,347,609	\$335,182,203	\$63,080,088	\$688,609,900
Мисури	\$565,157,036	\$422,247,731	\$69,120,054	\$1,056,524,821
Монтана	\$90,146,401	\$77,087,143	\$5,729,782	\$172,963,326
Небраска	\$176,136,404	\$106,724,394	\$21,380,744	\$304,241,542
Невада	\$258,342,150	\$168,355,708	\$39,118,396	\$465,816,254
Ню Хемпшир	\$120,930,000	\$70,065,135	\$8,744,674	\$199,739,809
Ню Джърси	\$831,130,335	\$518,631,149	\$123,787,583	\$1,473,549,067
Ню Мексико	\$200,107,487	\$196,806,850	\$49,196,233	\$446,110,570
Ню Йорк	\$1,769,829,552	\$2,019,988,269	\$235,324,477	\$4,025,142,298
Северна Каролина	\$900,280,219	\$675,697,991	\$163,058,721	\$1,739,036,931
Северна Дакота	\$59,889,978	\$58,948,626	\$6,523,257	\$125,361,861
Охайо	\$1,093,811,231	\$985,457,245	\$148,292,097	\$2,227,560,573
Оклахома	\$359,581,881	\$267,403,940	\$57,492,864	\$684,478,685
Орегон	\$350,667,031	\$253,194,364	\$71,166,797	\$675,028,192
Пенсилвания	\$1,155,321,669	\$944,023,098	\$113,212,355	\$2,212,557,122
Пуерто Рико	\$362,847,785	\$899,643,854	\$7,926,917	\$1,270,418,556
Роуд Айлънд	\$94,297,222	\$85,649,181	\$12,739,464	\$192,685,867
Южна Каролина	\$429,529,001	\$381,422,408	\$70,810,399	\$881,761,808
Южна Дакота	\$77,628,214	\$75,553,236	\$4,724,819	\$157,906,269
Тенеси	\$596,010,340	\$474,713,172	\$61,764,157	\$1,132,487,669
Тексас	\$2,565,540,825	\$2,332,147,541	\$458,393,564	\$5,356,081,930
Юта	\$302,990,907	\$138,672,621	\$37,146,849	\$478,810,377
Върмонт	\$55,502,503	\$57,537,367	\$5,262,940	\$118,302,810
Вирджиния	\$742,337,325	\$425,289,301	\$110,079,187	\$1,277,705,813
Вашингтон	\$627,841,290	\$365,086,328	\$83,885,895	\$1,076,813,513
Западна Вирджиния	\$162,820,273	\$161,173,653	\$15,441,823	\$339,435,749
Уисконсин	\$536,025,185	\$368,724,521	\$79,927,137	\$984,676,843
Уайоминг	\$52,462,346	\$56,276,709	\$11,658,521	\$120,397,576

Източник:

Education and the American jobs act: creating jobs through investments in our nation's schools 2011
http://www.whitehouse.gov/sites/default/files/aja_ed_state_by_state_report_final.pdf

В. Пенев

ПРЕДСТАВЯМЕ ВИ

АВСТРИЙСКИ УЧИЛИЩА ЮНЕСКО

Австрийските училища ЮНЕСКО принаглежат към международната мрежа от училищата на ЮНЕСКО. Мрежата е основана в Париж през 1953 г. и обхваща повече от 9000 образователни институции в 180 държави, от детската градина до обучението на педагози. През 2013 г. международната училищна мрежа празнува своята 60-годишнина.

Австрийската училищна мрежа включва повече от 75 различни вида училища, оформени основно от четирите стълба на модела на обучение на ЮНЕСКО:

- учим да знаем;
- учим да можем;
- учим, за да сме;
- учим, за да живеем заедно.

Основни теми в Училищата Юнеско:

- Правата на човека
 - Пол
 - Демокрация и мир
- Култура
 - Насърчаване на творчеството
 - Межкултурен диалог
 - Културно наследство и бъдеще
- Устойчиво развитие

Училищата ЮНЕСКО служат като модел с ясно изразена специална образователна позиция. Те се стремят към създаването на положителен климат в училище, в който се насърчава участието и учениците и учителите могат да се чувстват комфортно.

Училищата ЮНЕСКО:

- разбират обучението като процес, ориентиран към действие, събуждане на ин-

терес към новото, странното и различното;

- интегрират ключовите теми в ежедневно учене;
- поставят акцент върху интердисциплинарното, проектнобазираното обучение;
- се стремят към популяризиране на ценностите на толерантност и състрадание;
- прилагат стратегии за разрешаване на конфликти за положителен климат в училище;
- учат чрез социални инициативи и проекти за помощ към солидарност;
- се ангажират със здравословна околна среда;
- се посвещават на значението на културното и природното наследство;
- въвеждат извънучилищни места на обучение и партньори в работата си и поддържат контакти в международната мрежа от училища на ЮНЕСКО.

Така училищата осъществяват принос към културата на мира в едно плуралистично общество.

Участието в мрежата на Училищата ЮНЕСКО е замислено като дългосрочен ангажимент. След кандидатстване за членство в Австрийската комисия на ЮНЕСКО е необходима две години всеотдайна служба в австрийската мрежа. Следва приемане на училището в международната мрежа на ЮНЕСКО, което се извършва чрез постановление.

Членството в мрежата предвижда:

- достъп до международната мрежа и участие в международни дейности;
- информация, комуникация и обмен на опит в националната мрежа и изпълнението

на съвместни проекти;

- консултации и подкрепа при изпълне-

нието на проекти;

- годишни семинари за учители.

Източник:

Österreichische UNESCO-Schulen

www.unesco-schulen.at

Я. Панова